

ЧАСЛАДІ

ЖУРНДЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Ч. 5.

ГРУДЕНЬ 1947.

Р. І.

Михайлина Стефанович Ольшанська

«Плач Ярославни»

Краща нам смерть, ніж неслава полону

ІЗ «СЛОВА ПРО ІГОРІВ ПОЛК»

Ігор на сонце блискуче поглянув і бачить, як тіні лицарів темінню вкрили. І каже він так до дружини:

«Браття й дружино! Не краща нам смерть, ніж неслава полону?
Сядем на комоні борзі, доскочимо синього Дону!»

Князеві ум запалило бажанням, а жадністю душу з Дону напітись великого. «Копіє, каже він — мушу

в полі ворожім зламати. Ми, русичі, або загинем, або шоломи водою у Доні наповнимо синім!»

Переклав Св. Гординський.

С. Гординський

Ярославна

Рано, рано Ярославна плаче,
У Путівлі сльози лле гарячі:
— Де ти, князю? Де ти? Озовись!
В мене серце словнене журбись,
— Може ти де впав серед бою
І на травах у крові лежиш?

— Вітре, вітре! Пощо ти так віеш,
Пощо стріли половецькі злії
Так на воїв ладиних несеш?
Чи ж не маеш ти куди літати
Попід хмарі й кораблі гайдати
Серед моря синього безмеж?

— Світле сонце, тепле всім і миле!
Пощо ти проміння вогнекриле.
Сиплеш так на ладині полки?
Пощо ти їм додаеш ще муки,
Спрагою їм постягalo луки,
Тугою заткало сайдахи?

Князь коня затримав серед бою,
Обтирає піт з чола рукою:
Щось здалека гомоном гуде;
Над кривавим берегом Каяли
Мов невидні птиці заячали:
— Де ти, князю, де?

Чує, чує князь на хвилях вітру:
— Я тобі криваві рани витру,
Омочу в Каялі свій рукав... —
І на боєвиці, серед крові,
Він нахмурив темнолукі брови,
У стременах став.

Рано, рано Ярославна плаче,
У Путівлі сльози лле гарячі,
Аж на вітрі, чує, щось бринить:
Наче голос ліне з небокраю, —
Чи то трави так на вітрі грають?
Чи то листя так шумить?

Ліне голос, мов луна загірна:
— Ярославно, ти дружино вірна!
Не тужи так, перел-сліз не лий, —
Сльози ті, немов ворожі стріли,
Ятрять рани на майому тілі,
Аж стікає панцер золотий.

— Не шукай для мене оборонця,
Не благай даремно вітру, сонця,
Проти мене вже спрятлося все:
Сонце згасло, вітер пиловою
Засипає очі і на воїв
Хижі стріли хмарою несе.

— Чуєш ти: іде луна землею,
Стугонять поля: то я з своєю
Долею злощасною борюсь.
І докіль в бою не переможу
Тую силу люту, зловорожу,
Не чекай, не повернусь... —

Ярославна мовкне. Сохнуть сльози.
Лиш очима водить по дорозі,
На схід сонця, аж за обрій, ген.
Зникає клик. Все тихше, тихше,
Тільки вітер травами колише,
Може все причулося лишень?

1912 - 1947

(На закінчення Ювілейного Року УПУ)

Захопили Вас може колись на мандрівці у горах і холод, і дощ, а то й сніговія? Серед літа повного, коли в долинах і сонячно й тепло? І на мить Ви запрагнули гарячих спалахів вечірньої ватри і за крихту її радісного тепла Ви не одно тоді були б віддали...

І чи не знайоме Вам із життєвої мандрівки, із холому й негоди життя — бажання почути слово гаряче? Слово, що будило б віру в себе, слово, що збирало б в одну громаду розсипані, розпорошені, але братні душі, слово, яке б вело нас і якому ми могли б вірити до смерти?

Одне й друге бажання Вам, товариство, знайомі! Доказом цього Ваша приявність на оцій нашій Ювілейній Ватрі. Во те, що Ви тут — це вислід Вашого — розпаленого аж до жару бажання: горіти великою ідеєю Новітнього Лицарства, предвісника відродження Української Нації.

Ідея ця зійшла колись, наче «неба дух на землю, щоб стояти твердо в боротьбі зі злом»... Свій вияв вона знайшла в тому, що називаемо п'ятилітерним словом П л а с т !

* * *

Хтось, хто сьогодні не міг явитися між нами, розказав би нам своїм рівним, спокійним голосом: «Шочали ми діяльність в квітні 1912 року. Відбуваючи прогулянки, мандрівки, вправи й забави — ми стали вимагати від тих, що в наших рядах, вірності і слухняності пластовому законові. І тому почав нас дехто покидати. Домагання бути точним і совісним, домагання виправдувати свою неприявність на пластових сходинах, вимога підпорядковуватися свому проводові — все це здалося декому з початкуючих пластунів непотрібним додатком. Наші ряди проріджувалися все більше й більше і врешті в Пласті залишилося тільки шістьох... Мало, дуже мало, але ж таки досить, щоб отих шістьох стали наче б живим зерном, зародком нового життя і, щоб П л а с т відродився!»

Відродився так, що вже тридцять п'ять років в історію нашої Батьківщини врізується це п'ятилітерне слово все, глибше і глибше. Вписується воно змаганнями, юними поривами, пригодами, переживаннями, а то й чинами, що нерідко коштують і життя...

* * *

Тільки що почалася писати ця юнацька епopeя, а вже:

«Задудніли навколо видноколи і вкрили кров'ю битий шлях.
І пішли хлопці суворочолі
у сіруватих, наче ніч, рядах...»

У пластові певні руки хорунжого Яримовича віддано в 1914 році прapor Українських Січових Стрільців. Під проводом і на пластовому досвіді стрілецьких старшин — Чмоли, Черника, Степанівни, Коссака виховувалися сотні стрілеців. І, як колись на пластових зайняттях, вони йшли «в бій та співали...» Кудою проходили — несли з собою віру в пластову ідею і ширili її по всій українській землі...

* * *

Морозний, листопадовий ранок 1918, що сонячним промінням осяяв жовтоблакитний прapor на ратушевій вежі Львова, рожевив й обличчя юнаків, сповнені поваги і свідомості завдань: донести наказ, виконати покладений на них обов'язок, як годилося пластунам....

* * *

Після поразки, після закінчення визвольних змагань, коли загал нашого громадянства покинула віра в краще майбутнє та в доцільність усякої праці й боротьби — залинуали раптом слова молоденької пластунки-поетки:

«Глядіть, як сяють блеском надії
завзяті лиця дружини,
бо в тобі, Пласте, щастя і мрії
нової духом людини!»

І справді пластова організація стала живим джерелом сили і снаги. Вірність пластовій ідеї скріплює пластова присяга «гостра, мов криця», бо «нам треба

Запалють смолосики. фото М. Шевчик

Март, а не жалібних Ніоб», бо «в бій життя підемо з усміхом на лице!» «І підемо сонcem залитом шляхом» — каже пластовий поет — «певні і смілі шукати нової душі народові! Ні! Не шукати, кувати що нову душу у пригоді і труді...»

Це пластове покоління усвідомлює собі ясно завдання нашого часу: Україна потребує чоловіків і жінок, які б твердо стояли на своїому, що були б вірними товарищами в життєвій боротьбі, і коли треба — помагали не тільки відержати, але й ддавали сили та відваги:

«Сестри в багаття докиньмо дров,
щоб ясним блеском палало!
Щоб орлам нашим затріло кров,
завзяття й сили додало!»

І справді спільними зусиллями, співпрацею всіх покладено тверді основи під велику, тривалу будівлю... З'єднано багато прихильників-однодумців... Завершено організаційні форми... Пластові пісні томоніли і талицькими, і волинськими, і поліськими «тихими водами!» Пластові прaporці маяли по всіх шляхах і по всіх верхах Західних Українських Земель!

* * *

Чергова випроба: розв'язання Пласти в 1930 році. Хтось принищ... Хтось зморився... Хтось відстав... Лишилося мало, але ж знову досить, щоб із «попелища здавалося б зруйнованих надій — починати потрібне діло знову з початку!» То ж ішло не про маловажну справу. Ішло про те, щоб віддержані живою велику ідею, зберегти безперервно традицію і втрати бій за душу української молоді. Час діяльності в підземеллі — це помітне потглиблення змісту. Це час розбудови нових форм праці, вишкіл нових пластових провідників-організаторів, що вміли поривати молодь за собою. Із тими днями пов'язані низкою незабутніх спогадів імена наших найкращих друзів і подруг — тих численних командантів і булавів наших таборів останніх років перед війною, із яких майже ніодного немає сьогодні між живими...

А молодь? Молодь ішла в мандрівку, в табори, наче «шум весни бурхливий!» Її відзнакою був «веселий, щирій блеск очей та й усміх, що яснів радісною свідомістю своєї сили молодої!»

Так, тоді в душах наших було сонце, якого ні кому не згасити! Була повага на чолах, якої ні кому не зрушити!

Були, як в 1939, сонячні дні, що сили до життя родили, але й були бурі та негоди, що духа гартували...

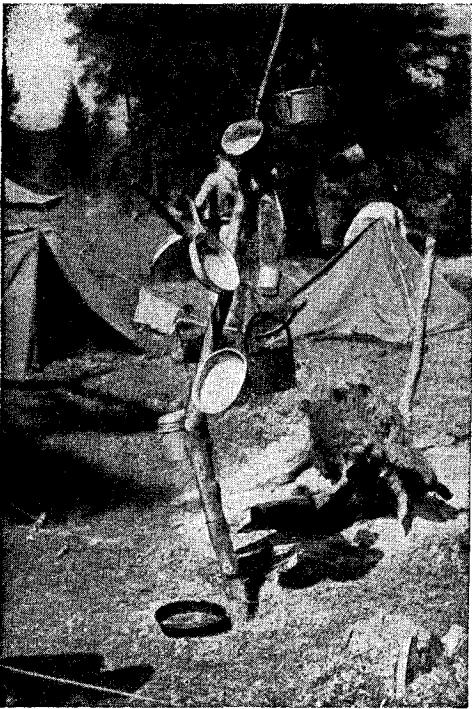
* * *

Тому, як прийшла нова, воєнна дійсність, то зустріч під час праці у прорідженіх рядах, яка вимагала подвійної наснаги, була зовсім самозрозумілою.

У пластовому таборі

фото: Мир. Шевчик

Післяобіддя в таборі фото: М. Шевчик

Про те навіть і не говорилося багато... Зрештою і не було часу! Ще не зів'яли цвіти кинені на свіжі могили наших друзів — жертв терору 1941 року, як у Бруховичах ми співали знову «Пласг — наша гордість і мрія»!

Новий вишкіл... Нові табори... Нові осередки праці... Криниця, Самбір, Заліщики, Розлуч, Шкло...

Гучно й гамірно було одного літа в Пасічній над Бистрицею, де були наші найбільші табори. Там вишкіл для самих тільки Всумівців вели всумівські передові, останні дні свободні віддаючи своїм молодшим товаришам. То ж треба було, щоб ідеї і почуття, які були для них великими, залишилися такими ж для молоді, тієї, що за кілька днів мала передплати й вести далі розпочату працю...

На прощання дівчата бажали ім одного — щастя... і кожному припиняли на грудях пластову відзнаку й медальку, щоб хоронив їх від небезпеки!

Поїхали, та праця продовжувалася... Сувора зима, в домівці немає печі, майстри ж байдужі до праці... Ралтом одного дня чусмо: «Завтра тут піч буде стояти!» Це казав тордо мовчаливий досі робітник. І дали: «Я почув, що тут вітаються словом «Скоб»... Я теж датній пластун — із ремісничого куреня з Левандівки... Цілу ніч буду робити, щоб ви не мерзли!» Ось що улекшувало працю, давало завзяття й запалу...

* * *

Але ж усе голоснішим ставав гук гармат, знак, що фронт зближається. Нова ліквідація нове «упорядковування актів»... Під однією кам'яницею у Львові стояв одного дня довго гурт юначок і наче не міг розійтися. На лижах трохи вимушений усміх. Це розставалися із своїми «порядницями» ті, які залишилися. Так багато хотілося ще говорити, питати... Та треба йти: останній стиск рук, останнє «Скоб!» І розійшлися — так, якби ось завтра знову мали зустрітися...

* * *

Адреса, на яку треба було писати за вказівками, подавала невідому місцевість чужої країни, далеко від Батьківщини. Тому може й вона була такою цінною і тому може з такою радістю зустрі-

чали кожен лист, що приходив туди. В листах поквапно накреслені переживання наших юнаків і юначок у фабриках, по заводах чужини. Яка школа, що при черговому «упорядковуванні актів» їх знову треба було знищити. Так мало було в цих листах нарікання, а так багато віри...

* * *

І врешті — можливість вести язвенно-славно улюблену працю! 1945 рік. Пластовою ідеєю захоплюються все ширші круги молоді. А що найважливіше, у пластових рядах починає туртуватися молодь із «того боку», довгими десятками років відділена від нас кордоном на Збручі.

Й ось 7. липня 1947 року — в Ювілейне Свято Весни — нас стільки, скільки не було досі разом зібраних за весь час існування Українського Пластового Уладу.

Та всі відчуваємо, що нас сьогодні куди більше, як ті сотні — зібрані тут. Бо хоч карпатськими пляами не гомонять пісні наших пластунів, хоч не торять вогні на площах пластових таборів, але ми віримо, що серця наших друзів там у Рідному Краю горять вічним вогнем пластової Ватри. А пластова ватра згаснути не може! Ніколи! Вона ж наше життя і ми самі в ній. Горить вона нашим вогнем, нашим завзяттям, нашими змаганнями!

Перед нами — непевність, невідоме... Але для пластунів це ніяка причина до заневіри, чи смутку!

В найгіршому випадку ми незабаром знову роз'їдемося, розсиплемося по світах. Розставатися важко, але ж правдиві почуття сильніше за простір та час. Наснажені пластовою ідеєю підемо «певні і смілі кувати душу народові у змаганні і труді!» Підемо в життя сміливо й тордо поруч себе як вірні друзі, щоб як колись «зеленій білі, кам'яністи і болотнисти дороги і плаї нашої Батьківщини» вийшли нам назустріч. Щоб коли над Україною зійде зоря Воскресіння, ми могли сказати, що й ми до того причинилися!

Сктм. І. Паліїв.

Андрій Гарасевич

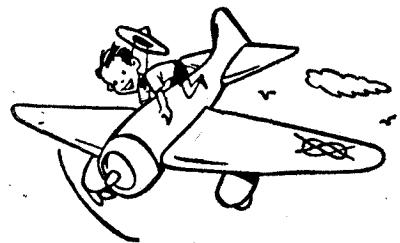
Похід Ігоря

Давно вже сонце запалило обрій, і синю тінь кидає ніч прозора... Гуде Дніпро... Кида пінисті гори, і Див сичить віщування недобре.

Шити червоні, і криваві зорі, дрижити земля під дужим кроком Обрів. Це Святославича полки хоробрі спішать збагрити кров'ю Чорне море... Прозорий ранок розправляє крила, і спіле срібло в синю далечінь... Невже ж не вернеться завзяття й сила?! Невже ж лоржавіють щити й мечі?!

Пливе... Спокій... Чекас, як чекала на пімсту, ще не пімщена Каїла...

Із збірки «Сонети»
Прага, 1941.

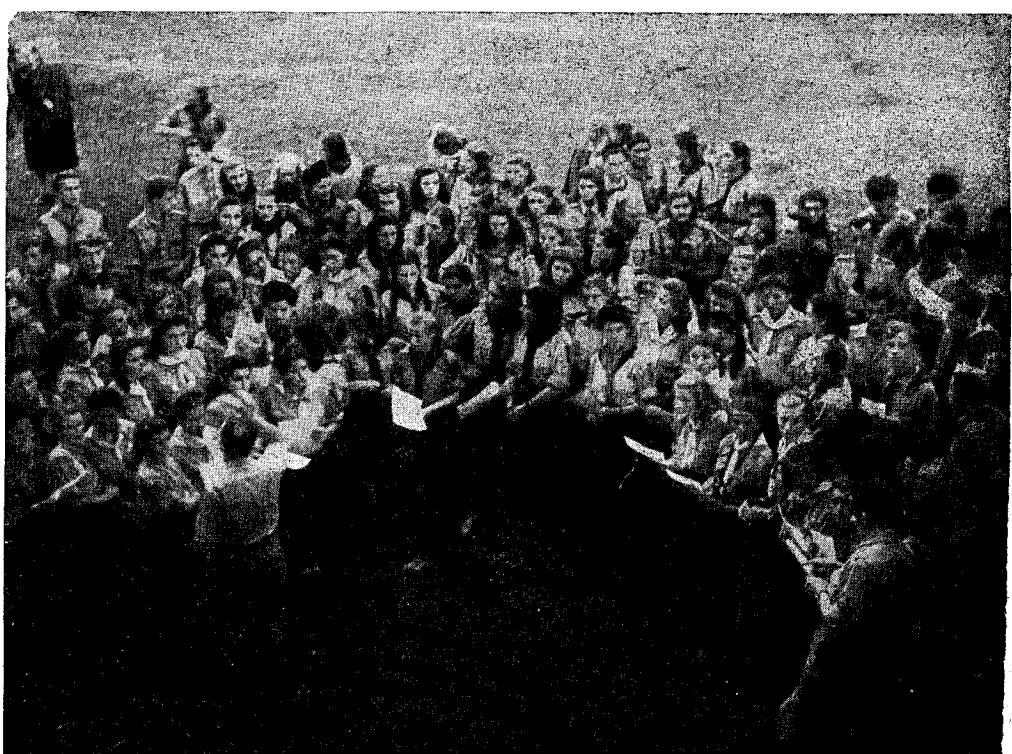

БЕЙДЕН ПАУЕЛ ПРО МИР

В 1930 році ген. Бейден Пауел у свою зверненні до скавтів-сеніорів сказав між іншим таке:

«Ніякі міжнародні ліги і мирові конференції не поможуть, якщо слова не будуть побудовані на ділах народів. Тому обов'язком громадянинів кожної країни встановляти якнайкращі особисті взаємини з громадянами інших країн. Для того треба нав'язувати дружні зв'язки, цікавитися життям своїх чужонаціональних друзів й історією їх батьківщини, і також відвідувати себе. Встановлення дружжів, побудованих на добрій волі взаємин між громадянами різних країн буде й найкращою гарантією миру.»

Подав Да-Пе

Ю. С. В. Міттенвальд: Проба хору

фото: Мир. Шевчик.

із ПЛАСТУ СВІТУ

Хто такий лорд Rowallan?

Після смерті першого провідника скавтів усього світу лорда Бейдена Пауелла його наступником став лорд Замерз. Але ж він скоро помер, бо вже дні 22. лютого 1945.

Провідником скавтів усього світу став тоді лорд Руволлен. Народжений у старій шотландській родині, вчився в Етон. Під час першої світової війни брав участь у воєнних операціях в Галліполі, в Палестині і потому на французькому фронті. Одержав високе відзначення. Але ж з огляду на тяжке поранення перестав бути вояком.

Перейшовши з армії до цивільного життя, одружився в 1918 році. Мав п'ятеро дітей. Один син його згинув в 1944 р. під Каен (Франція). Сам же лорд Руволлен знову став активним вояком під час другої світової війни і брав участь у боях під Дюнкеркен. Ранений знову — зайнявся вишколом юнаків. Від 1918 року до 1944, коли не служив в армії, працював у скавтському руху. У своїй праці застосовував повні методи виховання Бейден Пауелла.

Скавтом він уже 23 роки. В 1922 році був командантом в одній із округів в Шотландії. В 1939 році став головою шотландської Скавтської Ради, і в 1944 р. шефом вишколу скавтмастрів. В цьому ж році одержав найвище скавтське відзначення Срібного Вовка.

Подав Сктом. Л. Бачинський

Др. А. Фіголь: «Ідеологічні основи сеніорського руху»

Ціна — 1.— РМ.

Замовляти в кооперативі «Пласт» Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX

Принцеса Єлизавета, що її вінчання відбулося 20. лист., була за дитячих років скавткою. (На фото Єлизавета з сестрою в скавтських одностроях).

У скавтській крамниці на Джем в Муа сон

Вміти спостерігати

Бейден Пауел під час своїх мандрівок по Індії розвинув у собі надзвичайну здібність найточнішої спостережливості й уміння по самих найнезначніших знаках відгадувати правду. У своїх спогадах він приводить декілька випадків, що характеризують його тонку здібність індуктивного міркування.

*

«Під час однієї з моїх мандрівок по скелістих горах Кашміру, — оповідає він, — я завважив коло стежки дерев'яний пеньок, височиною приблизно в три фути. Поблизу лежав камінь величиною у кокосовий горіх, обліплений роздавленими сухими кусочками горіхової шкаралущі. Сліди такої ж самої шкаралущі видніли на пеньку. Далі вздовж стежки на віддалі 30-ти ярдів напівдень від пnia покинута шкаралуша чотирьох горіхів. Коло самої стежки в цьому місці — висока крутка скеля, а 150 ярдів напівніч від пnia — одиноке горіхове дерево. Коло пnia — кусочек засохлого болота з відтиском грубої підошви. Що сталося в цьому місці? Як ви думаете?...

Мій висновок був такий: два дні тому по стежці проїшов чоловік з тягарем на спині, ідучи в далеку подорож напівдень; коло скелі він відпочивав і їв при цьому горіхи. Підстави для такого висновку були такі: чоловік ніс тягар тому, що носильник, коли хоче відпочити, не сідає, звичайно, на землю, а воліє опертися до крутого скелі, поклавши на неї свій тягар, але не скидаючи його зі спини.

Якщо б у нього не було тягару, він, правдоподібно, присів би відпочити на пні, але він зволі зробити ще 30 ярдів напівдень, туди, де підносилася скеля. Жінки, в цій місцевості, звичайно, не носять тягару, отже, це був мужчина. Але перед цим він розколов на пні грецькі горіхи, зірвані ним з горіхового дерева, що знаходилося в 150-ти ярдах напівніч.

Отже, він ішов напівдень і при тому на далеку віддаль, тому, що на ньому були черевики, якщо б він гуляв недалеко від дому, то безперечно йшов би босий. Три дні тому в цій місцевості йшов дощ, але з того часу дощу не було й стояла суха погода. Отже, кусочек болота, відірваний від черевика, прилип

до нього, коли ґрунт ще був вологий. Шкаралуша горіха була знайдена сухою, що підтверджувало мій висновок відносно часу з тієї хвилини, як це сталося.»

*

«У другому випадку мені прийшлося спостерігати сліди двох коней, що ішли рядом. Що коні йшли рядом було видно з того, що сліди ніде не перехрещувалися, але робили повороти і змінювали напрям рівнобіжно. Один з коней (з лівого боку) був звичайної величини, наскільки можна було судити по величині підков і довжині кроку. З правого боку йшов молодший жеребець меншого розміру, але мідний й дебелій тому, що його підкови залишали ширші сліди, і його крок був коротший. Він шкучильгав на одну ногу, що робила коротші кроки, порівнюючи з іншими і не так тяжко ставала на землю.

Міркуючи по тому, що жеребець шкучильгав можна було думати, що на ньому ніхто не їхав верхи, але так як він ішов з правого боку рядом з другим конем, то ставало правдоподібним припущення, що їздець, що їхав на другому коні, вів його правою рукою за поясом, держучи повід свого коня у лівій.

Крім того, крива нога жеребця була підкована інакше як останні, і по формі підкови можна було судити, що це було зроблено з певною ціллю. зменшити в ній біль при їзді. Отже, жеребець шкучильгав уже порівнюючи давно.

З цих прикмет я вивів висновок, що жеребець належав грубому, старому панові, який почав своє життя бідним, але в цьому моменті був досить багатий.

Чи можете ви зробити такий самий висновок, чи треба привести основи до моїх вислідів?

Жеребець належав грубому, старому чоловікові тому, що жінки не їздили верхи на маленькіх дебелих кониках. Не люблять цього також молоді чи чоловікі лепкої ваги.

Господар жеребця був багатий тому, що він міг тримати трума, що виводив прогулювати жеребця, і при цьому сам не йшов пішки, а сідав на другого коня.

Але він не був багатий раніше тому, що продовжував держати жеребця, не-

ШВАЙЦАРСЬКІ СКАВТИ — УКРАЇНСЬКИМИ ПЛАСТУНАМ

Союзний фельдмайстер («бундесфельдмайстер») Швейцарського Союзу Скавтів у Вінтертурі надіслав Головній Квартири Українських Пластунів у Фрібургу (французька смута Німеччини) такого листа:

Дорогі Друзі-пластуни!

Мій товариш, фельдмайстер Павль Вефель із Кройцлінгу звітував мені недавно про свої відвідини у Вас дňах 18. і 19. жовтня ц. р. біля острову Райхенав, що їх відвіув він з кількома скавтськими провідниками в імені швейцарських скавтів.

Я хотів би сьогодні скласти Вам щиру подяку за те, що Ви так гарно й гостинно прийняли в себе представників швейцарських скавтів. Радіо з цього обопільного встановлення зв'язку і сподівається, що дружні скавтські взаємини стануть при найближчій нагоді ще тіснішими.

Від себе ж складаю ще щиру подяку за передану мені фельдмайстром Вефелем з Вашого доручення пластову відзнаку. Вона зайде в мене особливі місце вже хочби тому, що вона пригадує мені про гарну, далеку крайню, в якій проходила моя молодість.

Я бажаю Вашому Пластовому Уладові гарних успіхів і передаю Вам

найкращі скавтські привітання

А. Тальман.

Schweizerischer Pfadfinderbund Der Bundesfeldmeister

An das Oberkommando der
Ukrainischen Scouts
in der Französischen Zone
Fribourg (Allemagne)

Liebe Pfadfinderkameraden!

Mein Kamerad, Feldmeister Paul Wefer, Kreuzlingen, hat mir kürzlich über den Besuch berichtet, den er Ihnen mit einigen Mitführern im Namen der Schweizer Pfadfinder am 18. und 19. Oktober d. J. bei der Insel Reichenau abgestattet hat.

Ich will nicht unterlassen, Ihnen für die überaus freundliche Aufnahme, die Sie den Schweizer Pfadfindern bereitet haben, den besten Dank auszusprechen. Ich freue mich dieser gegenseitigen Kontaktnahme sehr und gebe der Hoffnung Ausdruck, daß die Bande pfadfinderischer Kameradschaft bei nächster Gelegenheit gefestigt werden mögen.

Meinen persönlichen Dank spreche ich Ihnen aus für das mir in Ihrem Auftrag durch Fm. Wefel überreichte Abzeichen. Es wird bei mir schon deshalb einen besonderen Platz finden, weil es mich an das schöne und weite Land erinnert, in dem ich selbst meine Jugend verbrachte.

Ich wünsche Ihrem Bund gutes Gedanken und verbleibe

mit den besten Pfadfindergrüßen
gez. A. Thalmann.

дивлячись на те що він шкутильгав і наказав його перекувати і водити на прогулінку «сподіваючись, що кінь віздоровіє». Якби був добрий їздцем, або коли б він навчився їздити верхи, будучи ще хлопцем, він продав би коня, що шкутильгав і купив би другого; але, по всій правдоподібності, він не був добрий їздцем, — привичайся до свого жеребця і не хотів ризикувати і сідати на другого коня.

— Ось ці міркування, на підставі яких я прийшов до висновку, що він був трубий чоловік, старший, зобов'язаний своєю кар'єрою собі самому.

Швейцарські скавти в Альпах

фото: «Джемборі»

З дороги й із-за моря

Пластуни пишуть:

«З виїздом наших людей в різні сторони світу зменшується число пластунів. Курінь старш. пл-ів ім. С. Завойовника зменшився з 30 членів до одного Гуртка. Перед трьома днями прийшло повідомлення, що набирають молодих людей до Канади. До виїзду зголосилося багато пластунів. Хто пойде, ще не знає, бо невідомо, чи всіх комісія прийме. Во буває різно... Під час перевірки документів виявлюється, наприклад, що 19-літній старший пластун С. на диво всім... жонатий і може не поїхати, бо жонатих не беруть!

Це для пластунів наука: перевірювати завжди самому власні документи, бо ті «непідники» із реєстраційного бюро можуть навіть вписати новакові жовтодзюбові, що він батьком трьох дітей! Пластун С. якось оборонився: повірили пластовому слову, що нежонатий.

У Канаді плянуємо створити перший Курінь із Ганських пластунів і назвати їх «Куренем старших емігантів Тяжкої Сокири» (всі їдуть як дроворуби).»

Ось уривок із листа «канадійця», що поїхав першим транспортом:

«Шановна Кошова Команда і Брати Пластуни! Опиши вам свою подорож... В порті побачили ми великий пароплав. Лізли ми високо по драбині, а там американці справляли кудою йти. Я йшов східцями — то в ліво, то в право, потім в низ аж до кімнати. Кімната велика, в якій могло б поміститися яких 150 осіб. Ліжка чотириверхові. На кожнім крім покривала рятункова, коротка камізелька. Коли ми влізли, покликали нас мікрофоном до ідаліні на вечірню.

Ми післяходили з кімнат на верх корабля і ніхто не міг найти ідаліні. Впорядники (з поміж тих, що їхали) стояли, мов барани, і не знали кудою людей справляти: один справляв в одні двері, другий до ідаліні... але капітанової а

третій — не знаючи куди справляти — казав, що ідаління переповнена. Аж один американець показав нам вхід до ідаліні.

... По вечірі я хотів вернутися до своєї кімнати, але не дуже то мені вдалося. Увійшов я в одні двері, здавалося мені, що само до моєї кімнати, коли дивлюся а там хлопці не ті, що були з мною. Вийшов з тієї кімнати та ще довго блукав, поки добився до своєї. Смішно мені було самому із себе, але так було майже із усіма хлопцями.

Скавти з Індії і Пакістану

Фото: «Джемборі» 9., 1947

Літ я на ліжко, коди нараз сигнал: три довгі. Голос з мікрофону каже, що це передалярм. Треба вдягнути рятункові камізельки. За хвилину були ми всі готові. Тоді почули сигнал: шість коротких—одна довга — це вже алярм. Наказ: хто має паристі числа, виходить на ліво, хто непаристі на право. Всі мають запам'ятати число і місце свого човна, знати, кудою виходити, щоб на випадок спрощеного алярму не блудити по кораблі.

Вертаючися до кімнати, я дивився вже добре, куди йти, щоб на другий раз не блудити.

Скинув я в каюті камізельку й вийшов на верх корабля, щоб поглянути востаннє на Европу. Став прощатися в думках із нею. Стиснулося серце. Згадав поневолену, закуту Батьківщину, згадав рідного Батька та й усіх Вас Товариство, що покинув у Ган. Тяжко було, але ж намагався я задержати спокій. Глянув ще раз, знаючи добре, що вставши рано бачитиму тільки море... й пішов у каюту. Поклався спати, але ж довго-довго не міг заснути...

Скоб!

Б. Т.»

Уривки із листів тих, що в Англії:

«Я вже одержав пластову уніформу й у ювята ходжу в однострою. Погано тільки, що я тут тільки один з українців, усі ж інші литовці й естонці. В місті Йорк є скавтська кантина. Там можна купити все потрібне для пластування. Один капелюх коштує 11 шилінгів. Як уже буду працювати, то куплю собі капелюха.

На другій виставі в П. я познайомився з двома англійськими скавтами. Вони просили мене помінятися з ними пластовими лілейками. В середу маю зустрітися з ними біля кіно. Вони розпитували мене про тризуб і чому він вплетений в лілейку. Я пояснив їм це, бо можу порозуміватися вже сам — без перекладача.

Тут має відбутися «джемборі», на якому будуть англійці, естонці, литовці й українці. Тут зі мною є ще дві українки, які носять українські пластові відзнаки. І заговорив раз до них, але вони не надто ввічливі й не поводяться по пластовому. Але я хочу поговорити із ними так, як говорив із нами завжди наш Кошовий. За минулій рік у Пласті я навчився багато...»

«Брате Кошовий! Хочу Вам написати, що я дотримуюся тут нашого пластового закону й усіх наших пластових приписів... Якщо можливо, то пришліть мені декілька пластових журналів.

...Англійські скавти вдягнені до кладісінсько так, як і українські пластуни: сорочка, короткі штанці, хустина на ший — все як у нас.

Передайте, Брате Кошовий, від мене всім провідникам нашого Коша й усім пластунам і пластункам наш пластовий привіт «Скоб!»

Маленька ж новачка Катруся опинилася в Бельгії й пише звідти до своєї «сестрички»:

«Добрийден, моя Сестричко! Поперше пишу, що я живу і здорована, того і Вам желаю. Ми приїхали 29. вересня, а 30-ого вже записали нас до школи... Подобалася мені тут школа, хоч не знаю їхньої мови. Але думаю скоро вивчитися, бо вчителька добра до мене і школярі теж.

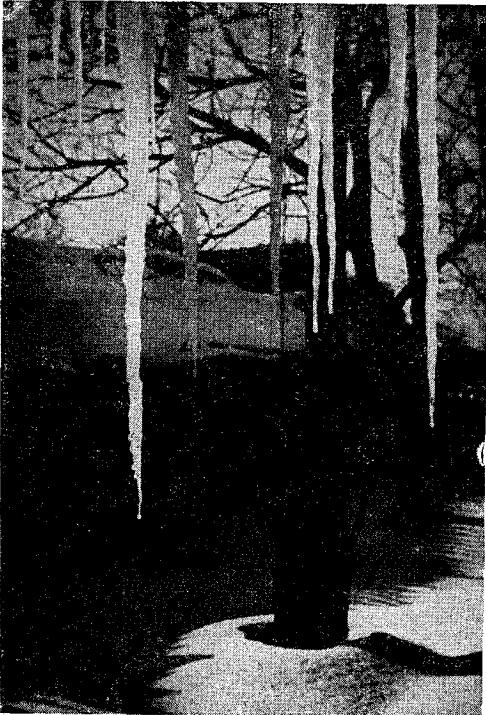
Ходила я в город, на базар. Там усього так багато, що їз роду не бачила.

З тим до побачення. Передаю Вам, моя Сестричко, низенький поклін. І ще

Чому вивчати природу

Щодня, щотодини, на кожному кроці ми зустрічаємося з нею, з Природою. Вона — мертві, чи жива — довкола нас, під ногами, над головою, в нас самих... Вона невідступно стежить за нами і... вчить нас. На жаль ми не завжди розуміємо ту науку, або розуміємо невірно. І не тому, що вона така тяжка, а лише завдяки нашій неуважності.

Ми відчуваємо себе цілком безпорадними, ставши віч-на-віч з Природою, з її життям. Чому? Бо ми не знаємо самих елементарних правил поведінки в

Зима в українському селі

Фото: Арх. БК

Природі, її законів. А вони існують, — так, як існують в людському суспільнстві правила доброго тону...

Тому ми й безпорадні, тому й робимо на кожному кроці невірні правдані помилки, широко вірючі, що виконуємо добре діла. Так, ми тримаємо цілу зиму в клітці птаха, привчаемо його брати харч з руки, і помічаємо, що він виявляє ознаки радості при нашему наближенні. Весною ж вроцісто випускаємо свого любимця на волю і... він в більшості випадків гине. Чим дужче привчили ми птаха до клітки, до себе, тим менше можливостей для нього витримати ту сурову боротьбу за існування, яка панує навколо. Його зловить перший же зустрічний хижак, його залиле дощем, він з величими труднощами буде знаходити собі харч, він наївті літати вже не може так швидко, як колись. Життя птаха тепер залижить від того, чи він встигне знову — пристосуватися до забутих умов існування, чи затине від хижаків, негоди чи голоду.

Рятувати диких тварин — добре діло, але силою нав'язувати їм свої сим-

передаю свій привіт усім нашим пластунам і желаю всього добра.

Пробачте, що так написала. Побуду більше, то тоді краще напишу. Поки дуже прошу пишіть одвіт!

Готуйся!

Катруся!

патії — це така ж жорстокість, як і звичайне вбивство. Дика тварина — не кімнатна собачка, і позбавляти її волі, хоч і з добрими намірами — це так, як знищити цю тварину.

Людина почуває себе добре лише в оточенні собі подібних, в оточенні машин, будинків, парканів. Але цілком сковатися за ті паркані не вдається нікому. Час-до-часу кожному доводиться стати перед лицем Природи, котрої ще мало торкнулась рука цивілізації. Більш того, кожен добровільно кидав на якийсь час мури міста, серед яких йому вже бракує повітря. Відчуває кожен серед Природи і тут відчуває, що мури міста притупили всі його ліпши почуття, втомили тіло й душу. Людина відчуває свою безпорадність, свою повну непрістосованість. Довелось такому необізнаному заночувати в лісі після дощу. Витратив усі сірники, а потім і не розпалив: всі дрова мокрі. Мерз цілу ніч, сидячи на уліссі під березою. Людина ж досвідчена наріже з тої ж берези смужками кори і розпалить наймокріші дрова: — березова кора має в собі багато смоли і горить як смолоски.

Іншим разом ліг невдаха біля вогнища і не встиг отглянутися, як прогаплив ковдру і сорочку. Чому? Заблизько літ? Ні, не того дерева взяв для багаття. Взяв смереку, що «стріляє» і розкидає далеко іскри.

Почне недосвідчений під час екскурсії шукати води. Обійті великий простір, змучиться, і не завжди знайде. — Людина ж досвідчена уважно подивиться, які рослини ростуть довкола, які птахи літають, або співають, який рельєф (поверхня) навколо, — і, не зробивши й одного кроку, безпомилково скаже, чи є поблизу вода і де її треба шукати.

Людина, яка знає природу, завжди може знайти щось таке, що її в той час потрібне: чи ліки, чи матеріали для ремонтування воза, чи харч. Новак же або нічого не знайде, або знайде щось непрідатне, або й шкідливе. Взяти хоч би ті ж гриби чи лісові ягоди: чи багато з нас можуть відрізити отруйні від неотруйних?

* * *

А скільки цікавого й повчального можна побачити навколо себе, якщо бути уважним!

Дики тварини відчувають зміну погоди за кілька днів наперед. Спостерігаючи їх поведінку можна передбачити наближення дощу, снігопаду, вітру чи бурі.

Часто через звичайну неуважність ми дуже невірно пояснююмо бачене. — Наприклад козек, очевидно, бачив, як гусі, або качки, схиливши голову набік, дивляться одним оком в небо.

«На сонце дивиться», або

«Дивиться, коли сонце вигляне», — дістанете пояснення від сусіди. Тепер подивітесь ж уважно самі, що то так зацікавило тусака. В височині, широкими колами, плаває маленька цятка. Повою пусується вона в якомусь напрямі. Що це? Невже ця ледве помітна цятка зацікавила поважного тусака? — Власне так. Не сонце, а хижий птах — бо це він — прикував увагу цілої гусиної громади.

Деякі тварини, головним чином птахи, реагують на зміни в навколошньому середовищі зміною голосу. Так, звичайна курка особливим голосом кличе курчат, зовсім іншим сповіщає про набли-

Де і як помирають слони?

Один з подорожників, що довгими роками полював в Африці на слонів, розповідає таке:

Двадцять років мандрував я по Африці, цілих п'ять років полював тільки на слонів, добивався туди, де й не ступила нога європейця, наслухався багато переказів й оповідань про слонів і про кладовища їхні, але ж ніколи не мав щастя бачити їх. Допоміг мені тільки випадок.

Кажучи про «кладовище слонів», не можна ніяк уявляти собі, що це площа, куди приходять всі слони здихати. Ні, кожна сливе область має свої кладовища. Коли слон почуває, що він хворий та, що зближається йому кінець, то він покидає свою череду й із степу чи з пралису мандрує в околицю якогось озера чи багону. Там, маючи досить води, задержується й перебуває, поки не постигне його смерть. На мертвого кидаються крокодилі і розривають тіло на куски. Вода забирає кості й ікти і замулює їх піском, або ж всотує їх багно.

У вільному степу, чу в лісі слон не кінчає ніколи. Ніколи теж не забреде він в такі багна, де він міг би зразу втопитися. Своєю трубою звірює він обережно кожен клаптик землі і тому слона майже неможливо зловити, викопуючи на його шляху яму.

Побуваючи в 1908 році в східній Африці, захворів я в одному із сіл над рікою Руша, над якою збиралася раз у році всі слони цілої області. Хворий, не міг я полювати, але ж одного дня сповістили мене тубільці, що в одному із багнистих місць степу стоїть старезний слон. П'ять днів обсервував я його, але ж він і на метер не відішов від місця, де стояв. Тубільчі мисливі сказали мені, що він прийшов помирати. Не зважаючи на хворобу й на важку дорогу, я вирішив добитися до цього слона. Бродячи багнами, втрузаючи нераз аж по шию у во-

ду, дійшов я до місця, де він стояв непорушно, майже по коліна у воді. Часдо-часу ворушил тільки вухами і трубою. Хоч ослаблений, зважився я стрілити. Постріленій в околицю вуха, слон впав і згинув до кількох хвилин. Труп його вкрила майже зовсім вода й ікти треба було виломлювати вже під водою. Якщоб ми лишили його були там, то вночі приповзли б жрокодилі, рознесли б були тіло й ікти пропали б без сліду у воді. Так воно із усіми слонами: приходить вони помирати над озера, ріки і багна — і там гинуть — дослівно — без сліду.

ЛІТАК У ПУСТИНІ

Літак, що належав до летунської охорони степових пасовищ від пожару, перелітав над східньою частиною пустині Кара-Кум.

Раптом він побачив велику отару овець і здивувався дуже, що вони опинилися в безводній околиці.

Літун знизвився до 200 метрів. Чабани почали подавати йому знаки, вимахуючи руками. Він вибрав відповідне місце й осівся.

Вибиваючись з останніх сил, падаючи на розжарений пісок і знову підймаючись, чабани бігли до літака.

— Води, води! — благали вони.

Літун дав їм води. Нагнівши, вони оповіли, що кілька днів тому попали в пісковий буревій і зблилися з дороги. Вода у них вийшла. Іти далі — не було сил. Надходила смерть.

Літун лишив їм усю свою воду, відлітів і привіз їм ще сто літрів води і досвідченого провідника.

На другий день люди й вівці були врятовані. Вони добилися до околиць де була вода.

Літун, що врятував чабанів, був пластищем.

Подав Л. Б.

Батьківська запопадливість

Фото: «Лайф»

ження хижого птаха, ще іншим відзначається наближення, кота чи собаки і т. д. Подібні ж зміни голосу можна часто почути і серед диких птахів (зябликів, зеленяків, ластівок, синиць, сойок). — Хто знає їх голоси, той безпомилково може сказати, що зараз турбує птаха: хижий звір, наближення дощу, чи відсутність сусіди.

* * *

Прикладів того, що може побачити та почути уважний спостерігач в природі, можна навести безліч, але справа не в прикладах. Ми повинні самі навчитися її розуміти явища природи. Ми вивчаємо чужоземні мови. Чому б нам не взятися за вивчення ще однієї, таїкої близької і разом з тим такої незрозумілої мови — мови Природи. Вона придадеться в однаковій мірі і в Європі і в Канаді і в Аргентині. Хоч Природа в тих країнах і не подібна до тутешньої, але навчившись розуміти її тут, ми — скористаємося з цієї науки в кожній країні, особливо ж у себе вдома.

Розуміючи Природу, ми можемо не лише мати присмінний відпочинок у вільні від праці хвилини, а також велику практичну користь.

Крім того Природа навчить нас — справедливості, навчить мовчазності й рішучності, навчить вірити в свої сили. Вона навчить допомагати слабшим, меншим і поважати старших.

Являючись Володарем Природи, людина повинна знати Природу, любити її, бо до чого приводить незнання своїх володінь, а ще гірше, нелюбов до них, нам показують безліч прикладів, в тому числі її приклади з історії.

Василь Приходько.

ДО СОНЯЩИХ ГОДИННИКІВ

Одним із найдавніше відомих годинників — це сонячний годинник. Його діяння (чи так показування часу) побудоване на тому, що на однаковій географічній довжині і в означеній годині предмети кидають тінь в тому самому напрямку.

В останньому часі, з отгляду на браки пружин і прецизних складових частин годинника, бачимо все частіше спроби вернутися до сонячних годинників.

Недавно один берлінський годинникар сконструйовав сонячний кишеньковий годинник. За потисненням тудзітка підліка годинника обертається в напрямку північ-південь і тоді з тіней малого стоячика, приміщеного посередині підліка можна відчитати докладний час.

Досі вигробковано 10 000 годинників, вирегульованих на область Берліну й околиці Бранденбургу. Годинник коштує 25 марок. Приготовлюють продукцію годинників і на інші області Німеччини.

Подав Д-р В. Р.

На побережжі Перу

Фото: Тайм

Із мандрівок по РІДНОМУ І КРАЮ

Васил І.

У Київській Лаврі

Ми знову на Володимирській гірці милюємося чарівним краєвидом. Сьогодні виришили оглянути Києво-Печерську Лавру — і тому довго не затримуємося. Швидко збігаємо вниз на Царську площа: тут зупинка трамваю, який завезе нас до самої Лаври.

З лівої сторони чудові садки, що простяглися суцільно майже до лаврських

церков: Купецький сад, Царський з палацом трохи в глибині від вулиці, вкінці Маріїнський парк. Високі старі дерева, між ними лиши мало не двохсотнього віку, де-не-де ж «стоять граби прозорожкові в промінні яснозолотім». Усе таке рідне, таке близьке...

Юрій Клен

Київ

Пурпуром древнім весна
одягає лани наддніпрянські.
(Верби шумлять на горбах,
в полі тополі тудуть).
У багряниці старій
нас вітає прадавня столиця.
(Сонце тресвітле вгорі,
вітер і спів на землі).
Слава золоту бань,
що крізь темні дерева нам мріє.
(Дзвоном високих церков
ширше росте височинъ).
Слава тобі, о життя,
що не має ні меж, ані краю.
Доля на шальки кладе
муки, і щастя, і біль.
Бо, врівноваживши все,
мудрий закон обертає
Туту дочасну, терпку
в радість, безсмертну в віках.

XI. 1938

Із збірки «Каравели»
Прага, 1943

Юрій Клен — справжнє прізвище Освальд Бургартд. Народжений 4. жовтня 1891 року в Сербінівці на Поділлі в німецькій сім'ї, став відомим українським поетом, автором поеми «Прокляті роки», збірки поезій «Каравели», поеми «Попіл імперій» та інших праць з ділянки літературознавства. Помер 30. жовтня 1947 р. в Авгсбурзі.

Вхід до Печерської Лаври

На Київських горах

І. Іжакевич: Вежа й мури Івана Мазепи

Вид на Печерську Лавру до війни

Зупинка. Ліворуч Микільська брама фортеці часів Миколи I. В'їжджаємо на територію Печерська. Знову ліворуч садки. Ось майнуло широке шосе, звертаючи вниз до Ланцюгового мосту через Дніпро: це шлях на Чернігів. Невеличкий Андрушівський садок, а за ним уже золоті бані Лаври. Не дойджаючи до останньої зупинки, виходимо з вагону, бо хочемо оглянути церкву Спаса на Берестові.

Тут саме була розташована літня резиденція князя Володимира Великого, тут і помер він 1015 р. З вулиці церкви не видно: перед нею різні будови, з яких цікава невеличка стара «гавітваха» Миколаївських часів. Тут сидили мабуть р. 1847, чекаючи на «сентенцію», — Т. Гр. Шевченко, Панько Куліш, Микола Костомаров та інші члени Кирило-Методіївського Братства, які ще тоді мріяли про створення вільної України.

Підходимо до церкви. Невеличка будова, стіни якої звільнені від пізніших натинкувань, прикрашена орнаментом т. зв. меандром, типовим для давніх часів. Церкву збудовано в XII, столітті і вона була сімейною могилою князів Мономаховичів. Невеличкі бані її — набагато пізнішої будови — виведені в типово українському стилі. Коло церкви дзвінниця початку XIX. століття в стилі ампір. Ідемо далі поміж валами старої фортеці. Залишасмо за собою старий пороховий льох і перед нами зринає «економська брама» з Всехсвятською церквою над нею. Цю церкву, як і величезний мур, що оточує лаврську садибу, збудував гетьман Іван Мазепа.

Минаємо ці мури й підходимо до головної «святої» брами. Над нею теж церква будови XII. століття. Проходимо брамою й огиняємося на широкому лаврському подвір'ї. Праворуч величезна дзвінниця, збудована за проектом архітектора Шеделя в половині XVIII. століття. Вона заввишки 96 метрів: це найвища будова в Україні. Ясного дня з неї можна бачити місто Переяслав на Полтавщині за 90 кілометрів від Києва. Кожен поверх дзвінниці прикрашений

Фото: Арх. БК

колоннами в дорігському, іонійському і коринтському стилях. Щовище в гору дзвінниця стає тоншою і закінчується золотою банею. Довго можна дивитися на неї й мілюватися геніальним твором мистця. Не велетенський розмір, дзвінниця не спровалює враження чогось важкого, незграбного.

Просто перед нами велика Лаврська церква — будова 11. століття. Усередині, на жаль, не збереглося старого живопису: все знищено під час «реставрації» і замість старих фресок стіни розписані малювилами в стилі XIX. століття. Із старовини тут залишився напробок князя Костянтина Острозького, виконаний італійськими майстрами в XVII. ст. з колірового мармуру. Князь напівлежить у середньовічному лицарському одязу; тут же його герб. Високомистецьке виконання спровалює велике враження.

Над царськими воротами в головному вітварі — чудотворна ікона Успення Божої Матері, що до неї йшли щороку сотні тисяч прочан з усіх кінців України. Задня «нерушима» стіна великої церкви звільнена від тинку, стоїть так, як стояла вона більш 800 років тому. Тут можна вивчати стародавнє кладіння цегли, побачити орнамент, що ним були прикрашені всі стіни назовні. Неподалеку від церкви — Лаврська Друкарня з музеєм при ній, в якому зберігаються стародруки, старі машини, кліше і т. ін. Ця друкарня славилася колись на всю Україну й далеко поза межі її. Книжки Лаврського друку йшли до Сербії, Болгарії та інших країн південно-східної Європи. Туту друкувалися на самі тільки богослужебні книжки. Перша історія України «Синопсис», граматики, словники українсько-слов'янські, треко-українсько-латинські — все це виходило з друкарні, що відіграла велику культурну роль в історії нашої Батьківщини.

Але ж ідемо далі до Близьких печер. Тут само, коло критої галерії, спиняємося: підходимо до найбільшої Лаврської святині.

Наш керівник пригадує коротенько історію заснування Лаври. Ще до прийняття християнства Володимиром Великим 998 року — на Україні вже було чимало християн: у договорі князя Ігоря з Візантією частина тих, що підписували

договір, клялася поганськими богами, а друга частина давала християнську присягу додержувати його. У Києві на Подолі стояла вже церква на честь св. Іллі. Баба Володимира — княгиня Ольга теж була християнкою. За тих часів молодий українець родом з Любеччя на Чернігівщині, охристившися, пішов до Константинополя і далі на Афон, де й пострягся в ченці під іменням Антонія. Почекуши, що Володимир охристився, Антоній вернувся до Києва і почав жити в невеличкій печері, яких було дуже багато під Києвом. Чутки про нього, про святе його життя швидко поширилися по всій Україні і до нього почали приходити люди, що хотіли присвятити своє

життя служінню Богові і людям. Печера була замала й тому прихожі почали жити в нових. Тоді і прийшов до преп. Антонія юнак родом з Василькова під Києвом. Він був із знатного й багатого роду, але залишив світ і пострягся в ченці. Це — преп. Теодосій, який став порядкувати у печерному монастирі, що швидко збільшувався. Ченці жили із праці своїх рук, часто не мавши й найпотребнішого навіть хліба. Вони на цуралися світу, бо вважали, що для рятування душі треба також помагати і служити людям. Тому то серед печерських ченців було багато лікарів, як напр. Деміян, Апостол (він же й мистець-малляр), Агапит. Між ними було багато письменників, що писали історію Рідного Краю, як наприклад — Нестор-літописець, відомий у всьому світі, преподобні Симон і Полі-

Павло Филипович

Київ

Не до тебе пливли скандинавські герої,
бойовими човнами розкинувшись стан.
Ні вінками Атен, ні руїнами Трої
не прославив тебе чужоземний Боян.

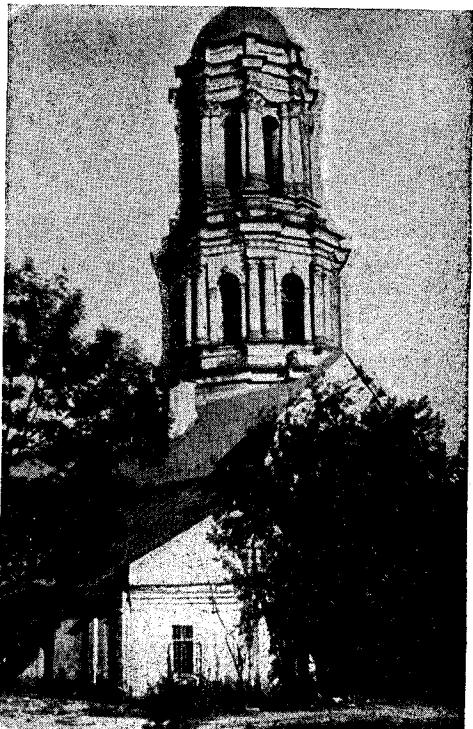
Хто повірить словам, що Андрій Первозваний на високих горах твою славу прорік?
В темну безвість віків одишли каравани ватажків степових та азійських владик.

Що владарів колишніх потліті клейни-
оди!
І на схід, і на південь твій раб мандру-
вав —
чуеш, там в далині велетенські заводи
іншу долю кують, інше снєво слав!

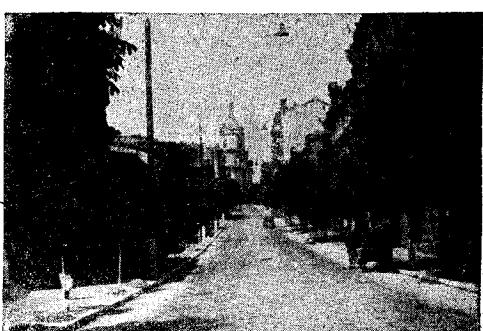
На майданах твоїх рік за роком конас.
Поміліла ріка, вал зрівнявся — осів,
але пісня летить у поля, у безкрай,
наче ластівка з теплих країв.

Із збірки «Простір»
Київ, 1925

Павло Филипович — (Нар. 1891) — літературознавець і видатний поет з групи неокласиків. Автор збірок поезій «Земля і вітер» і «Простір». Засланий советським урядом в концентраційний табір, перебував на Соловках. Що з ним сталося, невідомо.

Дзвінниця Шеделя

Софійською вулицею до св. Софії

I. Іжакевич: «До монастирських церков»

карп, що написали були частину Патерика Печерського (Патерик — від латинського слова «патер», батько, життя святих отців) і багато інших. Святе життя, справжня, активна любов до більшого, до своєї батьківщини — зробили їх справжніми світильниками нашого народу.

Входимо до печер. Вузький коридор, де-не-де поширюєчися, утворює невеличкі келії, в яких по обидвох боках лежать нетлінні тіла Святих Отців. Тут же маленька печерна церква. Ідучи коридорем, бачимо маленькі віконечка, а над ними надпис «затворник» й ім'я. Це наприкінці свого життя ченці замикалися в невеличких печерах, куди крізь віконечка їм подавали воду і проскурки. Коли проскурка залишалася на місці, то це значило, що угодник помер і тоді печеру з його тілом замуровували. Скільки сили духа треба було мати, щоб жити в цих печерах, в темряві, в безупинній боротьбі з привабами звабливого й барвистого світу й людського життя...

Зовсім близько над ними — на поверхні землі вирве повнокровне життя великого європейського міста з його турботами, стражданнями й радощами, мчать авто і трамвай, гудуть велетенські фабрики й заводи...

Тут же, де все в минулому, лежать святі тіла тих, що зрозуміли нікчемність життя без віри в Бога, без любові до близьких, — тих, що свідомо залишили «суєт» і присвятили своє чернече життя Богові й людям. Тут панує спокій, мир і тишіа...

Входимо і прямуємо до Дальніх печер. Над ними церква, збудована лаврським архітектором-самоуком Стефаном Ковніром. Дуже своєрідна будова, в якій гармонійно поєднано різні стилі. Тут — знову печери. Ідемо, читаючи написи з іменами спочилих святих. Не всі печери відкрито для відвідування. Дехто думає, що вони йдуть далеко під самий Дніпро й виходять десь на Лівобережжі.

Вийшовши з печер, прямуємо садками до криниці св. Теодосія. Які ж гарні ці садки!

Входимо за мур. Перед нами внизу рідний Дніпро, що мрійно, немов стомлено після бурхливої весни і палкого

Дніпро з островами
(Вид з «Царського Саду»)
Фото: Арх. Б.К.

Евген Фомін

Дніпро

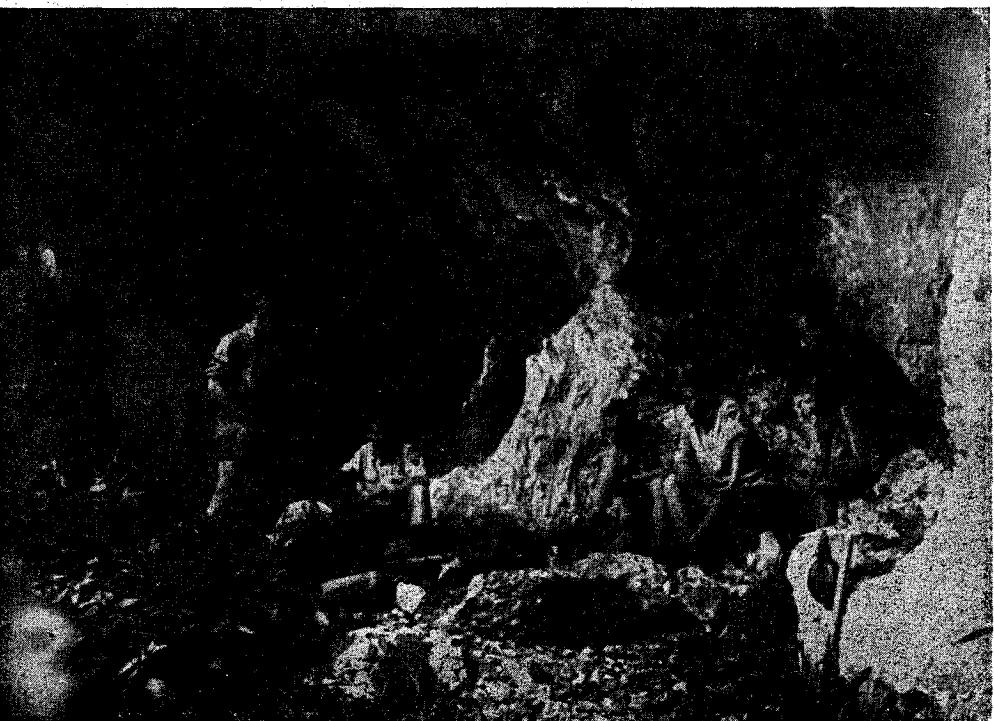
Не знаю, як тече і голубі Сена,
як Темза піниться, закована в граніт.
Проте, на ввесь широкий, многолюдний
світ
нема ріки милішої для мене
за тебе, Дніпре май!

Стрічаючи зорю,
зійду на кручу я — ти, шумний, підо
[мною].
І легко так стає, і глибше я люблю
цю землю радісну, омивану тобою!

радісного літа, котить на південь свої
трохи обважнілі хвили.

Над нами височиться башта Мазепи.
Сидимо тихо, згадуючи все, що бачили.
Так, то ж нам пощастило оглянути велику християнську святиню, засновану ще до злочасного року 1054 — розподілу церков. Адже Лавра, як і римські катакомби, це святоці всіх християн.

Року 1941, через тиждень після зайняття німцями Києва, жахливий вибух знищив велику Лаврську церкву. Кому треба було її зруйнувати — ясно. Не даремне ж перед війною замінено її було на антирелігійний музей, де брудними словами й нечистими рукаами паплюжено великий діла й життя Лаврських угодників Божих.

«Бурлаки» на мандрівці в Альпах

фото: Л. Добрянський

НАШ ПИШУТЬ:

З Зальцбургу в Австрії редакція
«На сліді» одержала такого листа:

«Ми пластуни «Буй-тури» із Чорноморського Коша в Зальцбургу звертаємося до Вас з такою пропозицією:

Наш гурток поклав собі завданням оживити зв'язки між українськими пластунами в різних країнах і тому думаємо, щоб в газеті «На сліді» завести куток листування між різними гуртками і курінами.

За заміст і матеріали для цього листування хочемо взяти епізоди з нашого пластового гурткового життя і з пластових тaborів і мандрівок.

СКОБ!

Писар Гуртка «Буй-турів»:
Чуйко Орест.»

Від Редакції: Пропозицію зальцбурзьких пластунів вважаємо дуже доброю і радо дамо місце для пропонованого листування. Просимо надсилати матеріали для листування, що його започатковує одним Гуртком «Буйтурів». Разом з дописами просимо надсилати й ілюстраційний матеріал: фото, рисунки, тощо.

ЛЕГКА АТЛЕТИКА НА ОЛІМПІАДІ

Перед Олімпіадою (міжнародні спортивні змагання) в 1948 році відбудуться змагання, участь у яких зможуть узяти ті, що викажуться такими осягами:

скок у височину — 187 см, скок в довжину — 720 см, скок із жердкою — 400 см, потрійний скок — 1450 см, диск — 46 м, спис — 64 м, куля — 1460 см і молот — 49 метрів.

Порівнюючи з попередньою Олімпіадою норми дещо підвищено. Скоки — на 2—5 см, диск на 2 метри, спис і молот — на 3 метри.

Змагання відбудуться протягом 8 днів, від 30. липня до 8. серпня.

Олімпіада відбудеться в Англії.

Запрошено 50 народів.

Подав Л. Б.

В Кооперативі «Пласт»

Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX
можна набувати такі видання:

«Молоде Життя», ч. 2, 3, 4 — ціна
3.—, 3.— і 2.50 РМ.

«Пластун» ч. 1/47 — ціна 5.— РМ.

«Новак» ч. 1, 2, 3, 4 — ціна по 1.50 РМ.

«Як поводитися в товаристві» —

ціна 3.— РМ.

«Гри і забави в пластовій домівці» —

ціна 3.— РМ.

КРОТИ ЗНАХОДЯТЬ ДОРОГУ ДОДОМУ

Кроти вміють знаходити зовсім добре дорого додому з далеко — порівнюючи — віддалі. Один американський природознавець позначив 150 кротів і відвіз їх на якого півтора кілометра від місця їхнього поселення. Вже після кількох днів сорок з'поміж кротів опинилися знову там, звідки їх вивезено. Притому не можна забувати, що 1500 метрів — це для крота дуже велика відстань. («Г. З.»)

З А. Гарасевичем на Блявайшпіце

(З альпійських мандрівок)

З Блявайшпіце (2518 м) нам якось не везло. Чотири рази вибиралися ми здобувати цей верх і завжди мусили вертатися. Пробували через шпиль Гохкальтера (2607 м) тричі. Двічі зігнали нас униз хмару й дощ, а третього разу — восени минулого року — обледоваті скелі та брак відповідного виряду примишли нас відкласти спроби здобуття на наступний рік.

З початком травня міняємо плян. Виходити будемо не від сторони Гохкальтера чи ледівця, але через т. зв. «Осткамін» з Гохальм. Першого разу знову не повезло. Підійшовши до виступу на скелю, забрели ми в хмару. Рясний дощ із снігом, в якому перемерзли ми до кости, примусив нас вернутися. Але ж на нашу впертість не було ради, ні ліку. вже наступної неділі (25. травня) поновлюємо спробу.

Ранком, о шостій годині покидаємо табір на Штрубі, й о год. 9-ї ми вже в підніжжя скелі. Погода гарна. Обмірковуємо ще раз, куди найкраще «вдарати». Стіна не виглядає грізно, але важко знайти підхід до неї. В цьому й найбільша трудність...

Сходимо вниз — до виступу. Звідсі справа виглядає зовсім інакше. На стіну можемо вийти тільки снігом, що довгим, стрімким язиком поєднав скелю з підніжжям. Обережно проходимо мокрим снігом і з полегшенням віддихаємо, коли чуємо під ногами твердий камінь. Гаятися ніколи. Перед нами ще один, ще більш небезпечний тієї пори року і при тій температурі сніговий пласт. Скісно, у великих відступах, можна б сказати «навщинки» переходимо ним. Небезпечний сніг за нами! Перед нами стіна, виміряна на перший вихід в сезоні. Порізблена комінами, ринвами, щілинами на всі лади, здіймається в гору террасами, що відділені між собою вигідними проходами.

Переходимо легко з тераси на терасу. Андрій іде перший. Раптом перешкода. Міркуємо, куди дальше, бо в «коміні», що ним ми підходили, застряг великий блок і важко його обійти. Пробуємо то в право, то в ліво, але ж виходить знайти не можемо. Все ж таки спинається вгору мусимо таки тут. Витягаю з наплечника шнур, може пригодиться... І в ту ж мить, коли знову накидую на тмечі наплечник, долітає звідкілясь з гори тривожний поклик:

— Ахтунг! Штайн!...

Відрухово припадаємо до скелі, притискаємося як можна біжче до неї, накриваємо голови наплечниками і ждемо... Ще хвилину тому чутно було глухе дудоніння одного каменя, тепер несесть тураган цілої маси каміння... Гуркт зближається блискавично. Скеля здригається. Гроза. Затаївши віддих, чуємо, як понад нами пролітають зі свистом під акомпанімент далекого широку дрібної ріні перші брили скель. Якось невидима сила намагається зірвати нам наплечники з голів... На момент глухо... Очунявшися, відрізнююмо всі можливі звуки: від гомону дзвонів — до розривів стрілені важкої артилерії. Все воно зливається в одну дику, рознуздану симфонію жаху і тільки рвучки поштовхи повітря, що відривають, то знов ще з більшою силою притискають нас до скелі і сповняють ніздрі й уста курявою, примушують нас час-до-часу запитувати:

— Ти ще живеш?

Здавалося, що все те тривало вічність. Коли притихло і тільки окремі камінчики подзвонювали де-де по скелі, ми ще лежали. А там — раптова тиша й ми споглядаємо на себе й усміхаємося. Цілі вкриті білою пиллюю мов мельники, в ніздрях запах спаленого, а в низу — хмара куряви. Нерішучі, відрухово, наче б за якимсь нечутним наказом — сходимо в бік, наліво. Звідтіль бачимо, що ми стояли саме на лінії, кудою пролітало каміння...

— Добре було, Джеку! — і соковита лайка вривається, бо ось ще одна брила зринає до льоту на наших очах. Але ми тепер у безпечному місці. Захоронені виступом скелі, з тривожною цікавістю поглядаємо на неї... Ось вдарила, аж мов іскри поспіалися, підіймалася високо вгору, знову вдарила... І тут, у цю мить почалася знову дика арія... Боже! Здається, що все валиться й летить і ми примикаємо очі, побачивши, що в те місце, де ми стояли ще перед хвилиною, вдарила велика брила і розбилася на дрібні кусні...

— Джек! — Я чую, як дико, до болю впивається в мою руку пальці друга.

І раптом тиша... Така, що в ній вичуваємо тільки ритм власного серця.

Юрій Федорович

А. ГАРАСЕВИЧЕВІ

Навчився читати каменів книгу, де різьбили далекі тисячеліття гострими вихрами стрункі літери людських думок і творчих поривань в висоті!

Навчився читати і вичувати кров, що б'ється в каменях холодних. Розуміти орлів широкте ячання в синіх просторах недосяжної висоти.

Виступаю перший. Усе йде легко. У нас сьогодні, як це кажуть досвідні альпіністи «Зоннтағсфарт»...

Перед виходом на сам верх чекаю на Андрія. Коли підходить, чую запит:

— Чого чекаєш?

Відповідаю, що йому тепер треба іти знову першим. І так стаємо на шпилі. Андрій веселий і задоволений:

— Чотири рази пробували — не везло! І сьогодні не багато бракувало... А все таки ми тут, на верху... Тільки бути впертим і послідовним...

І радість поширює груди, легіт вітру стирає піт із чола і сонце засмалює бронзою обличчя... Стискамо руки.

...Білий Джек! Чорний Джек пізнав уже тебе трохи. Він знає, що Твоя мрія бути завжди першим на верху — і тому він дає Тобі цю крихітку радості. То ж для Чорного Джека важливіше те, що шпиль здобули перші з українців — Білий і Чорний Джеки!

І тому Ти, коли він це Тобі каже, усміхаєшся і так звичнно б'єш його своєю долонею по плечу...

Перед нами «нордграт» Гохкальтера. Може б так попробувати, Андрію? Але ж Андрій іншої думки: Краще зійти ледівцем. Переконую, що тудою нецікаво, бо мокрій сніг, а там глянь — і вказую рукою на гурток лещетарів, що «пензлюються» — і він погоджується з моїм пляном.

«Нордграт» вкритий ще де-не-де мокрим снігом і льодом. Обережно а по «осткамінах» — це тільки іграшка. Вгору і вгору і в год. 17-ї ми на шпилі. Вписуємо до туристичної книги наші прізвища і милуємося сонцем. Півгодини — і дальше в дорогу. Через верх Кляйнкальтера, Ротенальпеншпіце, стінкою, і наче малі хлопчаки збігаємо вниз ще вкритим снігом льодовищем до Блявайшгютте. І дальше, не гаючися, в дорогу... Під Рамзав уже дрібний весняний дощик змиває піт з наших облич — і по 16 годинах, о 24-їй ночі входимо до тaborу...

Вид з Айскапелле над Кенізє на Альпи

Фото: Р. Загайкевич

В обороні закону

«Пане поручнику, вставайте! — чую неясно голос крізь сон, але не можу збудитися.

«Пане поручнику, телеграма!» Понуття обов'язку електризує мене і я відразу зриваюся на рівні ноги й біжу до бетонової каверни, де примищений телефон і телеграф. Сідаю на стару скриню, що заступає нам тут крісло, беру слухавки на вуха, залучую апарат і відповідаю на заклик...

«... Ми одержали певні вістки, що шейк Омар ель Фаддляля разом з 200 єздцями і караваною верблудів посувався у трабункових намірах у сторону вашої околії, стоп, негайно зарядіть поготівля, стоп, даю вам нову свободу діяння, стоп, наш літак буде вам постачати кожний день все потрібне, стоп, губернер виписує за голову шейка нагороду 100.000 франків.

Генерал М. К.»

Вертаюся до мого шатра і беруся до студіювання мапи околії. Отже славний шейк Омар ель Фаддляля, пострах мешканців північної Африки, постійний клопіт для всіх військових станиць, — знов з'явився по довгій перерві...

*

«Гасане, повернувся шейк Омар...» Лице арабського підстаршини Шімубаші дивно посиріло: «Шейк Омар, що тому три роки вбив мого батька шейк Амайді?»

«Так, він, і ми мусимо його зловити. Розуміш, Гасане, мусимо зловити!»

В очах підстаршини заблисти дивний вогонь: «Добре, Сіді!»

«Надійшов час твоєї відплати, Гасане. Кілько мамою коней?»

«Стовісімнадцять, Сіді!»

«До вечера кажи їх притотовити до довгій дороги. Вибери найкращих людей. Але не брати одностроїв, ані шабель!»

*

18. жовтня. Мої люди беруть участь у молитві. Всі клячать і б'ють поклони у сторону Мекки. Ще кілька годин і ми досягнемо головною караванну дорогу, що веде до Куфри, головної бази повстанців, далеко у лібійській пустині.

20. жовтня. Я рішився поїхати з п'ятьма вояками наперед на розвідку а головні сили залишили коло криниці. Гасан іде з нами, він знає діялект турецьків. Це може з моєї сторони нерозум, але як інакше його вислідити?

21. жовтня. Ми їхали цілу ніч і над ранком ми нашли сліди біля дванадцяти єздців. «Вони перехали сюди перед тодіною» — казав Гасан, провіривши сліди. «Їх коні — берберські, а не арабські з пустині.»

Ідемо швидко за слідом. Тільки години пізніше ми побачили єздців. Араби, запримітивши нас, затрималися й очікують нас з рушницями в руках. «Стой, бо стріляєм! Хто ви такі?» Гасан відповідає за всіх: «Приятелі ми, люди Дора шейка Фаддлюна (так називається провідник підівніх повстанців), а ви?» Ще нам трохи не довірюють, але наше мале число їх успокоює. Сідаемо кругом ватри, п'ємо чай, розмовляємо. Гасан говорить, що ми ідемо з дорученням Дора шейка Фаддлюна. Він довідався, що великий шейк Омар знов повстас проти білих пісів і посилає нас по вісті й накази.

«Аллат вас веде! Ми саме задня стояжка великого шейка. Він іде два дні дороги перед нами зі сорока єздцями. А

решта з караваною їде зі спізненням одного дня дорогою до Куфри.»

Прашаємося і вже хочемо їхати, коли нараз один туарег підносить ногу нащото коня — а там вирито: «6. Ескадрон.» Я вже думав, що ми пропали, але полож-

ження рятує Гасан: «Відложіть рушниці, братя, коня ми вкрали у білих пісів!»

23. жовтня. «Металла» (бандя) шейка Омара перестала існувати! Ми чекали на неї добре укриті день і ніч. Ми перепустили передню сторожу, а коли надійшли головні сили, ми почали стріляти і вкінці кинулися у рукопашний бій. І хоч нас було ледь половина їх сили, ми їх зовсім розбили й розпорошили.

«Ля ілат іль аллаг Мугамадум ресул аллаг!»

24. жовтня. «Діп-Шакал» зник (так назвали його тубильці за його жорсткість). Вже два дні ідемо пустинею. Ми змучені до краю. Це вже десятий день ми в дорозі. Рік життя віддав більше як тепер за ковтак холодної, свіжкої води.

25. жовтня. Над нами кружляє літак і за хвилину я тисну руку моего приятеля К. «Чи ти ще живий?» — питав мене з усміхом — і передає дальній наказ й вісті. «Генерал питается, чи ти чіджахішса переслідувати його і ло пустинь Сагари?» — «Якщо буду мати верблуди, то так. На конях — це неможливе» — відказую рішучо.

26. жовтня. В Бір-Зіген чекала мене ескадронна верблудів. Є у знаменитому стані. Беремо потрібні припаси, воду, амуніцію, ручні гранати. Мої люди мовчать, але читаю в їх очах, що вони радше б вернулися назад.

27. жовт. Ідемо пустинею за компасом. Остання залень зникладалеко за нами. Перед нами тільки пісок, розжарений пісок і страшна жара повітря.

28. жовтня. Завтра доїдемо до шляху, що веде до Е Тесала. Ми вже перехали біля 300 км. В Бір ель Фені буде остання криниця — а далі тільки сам пісок.

29. жовтня. Рано ми доїхали до Бір ель Фені. Вода є добра і ми набрали її

скільки змотли. Я викупався, положився на теплій пісок — і заснув з утоми. Але за хвилину зірвал мене зі сну крик: «Сіді, іль Аллат, ходи скоро! З торбка я побачив юрму 50—60 єздців. Хто воїни? Що маємо робити? Це — ворог! Мусимо починати нерівний бій. «Швидко! Гранати! Рушниці!» Даю накази і ми всі стараємося зайняти вигідні становища, поки нас побачуть. Ворог також змучений і спрагло кидатися до криниці. В тій хвилині моїх вісім людей, так як були наці по купанні, вискають і кидають гранати. Чорні вояки виглядали дійсно немов чорти!

Ворог знищений! Ранені сказали, що Діп-Шакал з деною дороги перед нами. Він іде з двома людьми і двома в'ючними верблудами. На південь він завернув тільки тому, щоб нас змилити... Сідаемо на верблудів, беремо ранених і вирушаємо найшвидшим темпом.

31. жовтня. Вже бачимо далековидом перед собою Діпа. Він яких 25—30 км перед нами. Мої верблуди вже втомлені. Мої люди дрімлють від втомлення. Але їдемо далі! Маємо мало води — тільки 25 літрів! Треба зменшити приєдли...

1. листопада. Терен дуже тяжкий. Один верблуд здох з втоми. Ми не імовіні не відпочиваємо, щоб не тратити часу. Мої плеchi зовсім немов дерев'яні від їзди. Діп віддалений від нас не більше як 5—6 км. Ми страшенно втомлені, але наша воля веде нас вперед.

2. листопада. Віддалъ зменшилась на 2 км. Один ранений помер. Ще 800, 600, 400 м. Зачинаємо бій. «Абдала, стріляй!» Він-наш найкращий стрілець. Злізає з верблуда, прикладяє і стріляє. Хибив. Стріляє вдруге. Один верблуд паде. «Тепер — вперед!»

Ворог приляє за верблудів і відстрілюється. Одна куля зачепила мое вухо. Друга вдаряє в мою рушницю. Два муки вискають злоза верблудів і кидаються у рукопашний бій на нас. Один з них має чорну бороду. Це — Діп. Вимахаю рушницею немов костуром. Діп паде з розбитою головою.

4. листопада. Нарешті ідемо на північ. При мойому сідлі завішена зброя Діпа. Нас вже тільки трохи, з того один ранений. Маємо ще тільки 10 літрів води. Жахливо гарячий «ібі» лютує кругом нас. Тратимо нашого досвідченого провідника. Стараюся найти напрям за компасом. Вода кінчиться.

5. листопада. Ібі даліше від. Мені здається, що горю. Компас мене завів, мені здається, що блукаємо...

... листопада. Котрого вже сьогодні? Один верблуд здох. Маю жахливу спрату — і дві літтри води.

... листопада. Ранений помер. Гину зі спраги...

... листопада. Над нами літак. Дуже високо. Чи може фата моргані? Стараюся давати знаки. Нічого! Не можу вже видергати зі спраги...

* * *

Радіоголосія майора К. П.:

«... 19°20' 13" Сх — 27°16'8" Пн. По двох днях знайшов я сьогодні рано поручника В. Б. Був майже божевільний і напів-мертвий зі спраги. Лежав з останнім мужем стежкі непримінний біля останнього здохлого верблуда. Біля сідла — зброя шейка Омара.

По лікарській допомозі стан обидвох дуже покращав. Лікар твердить, що обидва швидко прийдуть до здоров'я.

Бедуйн.

КУПОК ФІЛЯТЕЛІСТА

ЩО ЗБИРАТИ?

На Ювілейному Святі Весни в Міттенвальді запитав мене один пластун, які поштові марки порадив би я йому збирати.

— На Ваше питання, — відповів я тоді, тоді дати відповідь. — Саме тепер

Пам'яткова марка з приводу столітнього ювілею австрійських телеграфів, видана генеральною дирекцією пошти й телеграфів в Австрії

різні держави відсвяткували столітні ювілеї поштової марки і ми — якщо доживемо — святкувати будемо вже незабаром поизу 100.000-ої марки у світі. Во ж (як це вже було подано в «На сліді») до кінця грудня 1945 року в цілому світі з'явилося ок. 82.000 різних марок, не включаючи до цього числа їх відмін.

Як бачите самі, пориватися сьогодні на збирання марок цілого світу тоді, бо цього не втне й найбільший багатій. Тому радив би Вам збирати марки однієї, чи двох держав, або марки якоєсь однієї ділянки, напр. твори мистецтва на марках, будівлі, видатні люди, краєвиди, звірі, птахи, тощо. Зрештою не знаю, яку збірку Ви вже маєте?

— Маю чимало марок старої й нової Австрії, трохи Німеччини, але ж вийшла заборона збирати «третій райх» — відповів мій співрозмовник.

— Прекрасно, друже, то й раджу Вам продовжувати збирати Австрію й Німеччину, бо саме вони є в першій десятці світових держав, що їх багато філіателістів збирає, акрім того за марки цих держав добре платять.

Мій співрозмовник здивувався:

— А які ще держави добре платяться?

— Англія, Швайцарія, Бельгія, Франція, Ліхтенштайн, Люксембург. Ось держави, що за їхніми марками шукають філіателісти світу. Однака Ви, друже, держіться таки Австрії й Німеччини. Чи маєте Ви у своїй збірці «Віну» (блюк виданий в Австрії з приводу віденської філіателістичної виставки)? Согодні платять за цей блюк 10—12 тисяч німецьких марок. А може маєте марки Дольфуса, за які платять 4—5.000 нім. марок? З найновіших австрійських марок звернувашу увагу на блюк Ренцера. Він неофіційний, але коштує... 7.000. Та ї у Німеччині є чимало дорогих марок: от хочби всі поштові марки з Цепеліном, добродійні марки і блоки — за них платять теж сотки, а то й тисячі марок.

Всміхнувшись мій співрозмовник на згадку про сотки й тисячі:

— Ні, на такі дорогі речі мене не стати. Але ж спробую таки збирати Ав-

стрію. Хоч правду сказавши, збираю ще й Україну. Во ж й українські марки, а їх є чимало і мають вони багато відмін, теж добре платяться. Але добре українські марки важко тепер добути.

Сктом. Б. С.

ЩО ТАКЕ «МАКСИМУМ-КАРТА»?

Філіателісти в світі придають тепер багато уваги збиранию не тільки марок, але й цілих листів із марками, листів проштемплюваних в перший день видачі марок, добродійних марок тощо. Збирають також дуже западливо т. зв. «максимум-карти».

Максимум-карта — це поштова листівка з якимось красиводом, видом міста чи будівлею. Її о francaють маркою, на якій представлений той самий красивид, міста, чи будівля, що й на поштовій листівці. Марку наліплюють по цьому ж боці листівки, на якій надрукована ілюстрація, і перештемплюють нераз спеціальною поштовою штампілею, або — коли вона на листівці з видом міста — поштовою штампілею цього ж міста. Дехто називає такі пош-

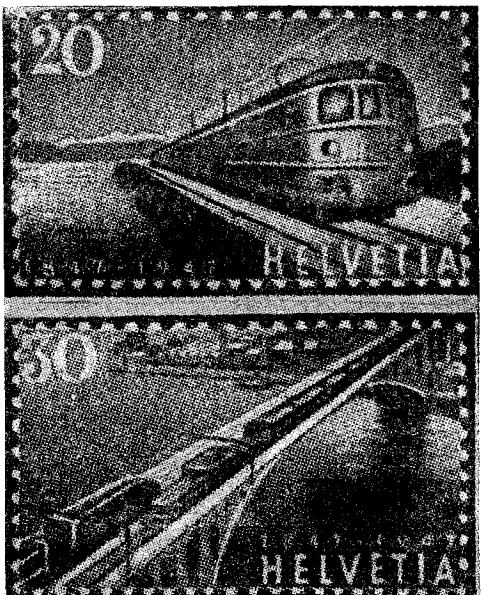

Максимум-карта: Поштовий уряд Троген Аппенцель (Швайцарія)

тові листівки «аналогічними», бо мотив на листівках відповідає мотивам на марках. На філіателістичній виставці, що відбулася в травні цього року в Нью-Йорку, один збирач виставив колекцію із 2.500 таких листівок. В Бельгії з'явився недавно каталог «максимум-карт» із видами Франції й Бельгії.

ШВАЙЦАРІЯ — В СТОЛІТТЯ ЗАЛІЗНИЦІ

Швайцарія святкувала цього — 1947 року століття залізниці. Дня 9. серпня

ІТАЛІЯ — У 50-РІЧЧЯ РАДІО

В 50-ліття винайдення радіо італійська пошта видала гарну, багатобарвну серію

(шість) поштових марок. На марках вартості 1 (фіолетносиня) і 25 лірів (синь торкіс) — мотив «Радіо на землі». На марках вартості 10 (темнорожева) і 35 (темноультрамаринова барва) лірів — представлене значення радіо для мореплавства. Вкінці на марках вартості 20 (червонопомаранчева) і 50 (ясно-лілова) лірів — літак на кругах хвиль, що символізує значення радіо для лётунства.

НОВІ МАРКИ ФРАНЦУЗЬКОЇ СМУГИ НІМЕЧЧИНИ

Дирекція пошти у французькій смузі Німеччини докінчила видавання серії (тринацяті) марок для німецького краю Райнлянд-Пфальц. Вийшли марки вартості: 2, 3, 10, 12, 15, 16, 20, 24, 45, 60, 75, 84 фенігів й 1 марка.

Для краю Вюртемберг видано дві великої формату марки, вартості 84 фенігів й 1 марка. На першій із цих марок — представлений замок Ліхтенштайн, на другій баркова церква у Цвіфальтен (між Ульмом і Сігмарінген), збудована в 1738—53 рр.

НЕЛЕГАЛЬНА МАРКА

Прихильники Дон Хуана, претендента на королівський трон в Еспанії, видали у Франції неlegalну поштову марку, тиражем 500.000 примірників. Після відновлення королівства в Еспанії ця марка має стати офіційною.

ЕЛІСАВЕТА ЗБИРАЄ МАРКИ

Як сповіщають часописи, британська престолонаслідниця Елісавета, що її одружіння з Філіпом Мавітбаттеном відбулося дня 20. листопада ц. р., є теж як її дідо, завзятою філіателісткою. Вона збирає марки із своєї кореспонденції із членами королівських родин в різних державах.

на 1847 року між Цюрихом і Баденом пущено в рух перший поїзд. Сто років пізніше — 9. серпня 1947 року залізничним шляхом між згаданими вгорі містами проїхав ювілейний поїзд, в поштовому вагоні якого відбуває службу кондуктор вдягнутий в однострій кондуктора з 1847 року.

З приводу цього ювілею швайцарська пошта видала серію (четири) поштових марок. На першій з них (5 рп. зеленої, жовтої і бронзової барв) перша парова льокомотива з 1847 року. На другій, бронзової, сірої і шамуа барв (10 рп.), представлена наймодерніша льокомотива швайцарських союзних залізниць. На третьій (чорвінь, шамуа й кармін) — 20 рп. вартості: електричний поштівний поїзд на сен-готттардському шляху і на четвертій (30 рп., темносиньої, сірої, і ясно-синьої барв) — схрещування електричних поїздів на мості.

Між пластунами у брітанській смузі

«Весілля» й «Водні Лілеї в Гановері

Зустріла я «їх» вперше біля «бочки» (це спеціальність таборів у брітанській смузі: залізні, вгорі заокруглені, легкі до складання приміщення). Юнаки і юначки кінчали приготування до Листо падового Свята. Хоч однострої в них інакші за ті, що їх ми звикли бачити, але в іх поведінці й руках така сама святкова нервозність, той сам запал в очах, як і всюди серед наших пластунів.

Другого дня в пласт. домівці зустрілися ми вже як добре знайомі. Як тільки маленька хорунжа новачок поклава гніздове знам'я в гарно прибраному кутику, то ми вже знали, хто із новачок приходить точно на сходини й уплянували разом зазначувати на таблиці в домівці хрестиками ті рої, що їх члени відвідують точно новацькі збрірки. Найбільш улюбленою грою тановерських новачок «царівна», тож за хвилину проходжувалася в колесі «царівна» і ролю «відьми», як було сказано в наказі, мала відіграти (за кару, бо спізнилася)... але ж краще залишім це тайною. Відтancювали новачки «весілля» й ми розпрощалися із ними, бо зближалася година 15. і починали свої сходини «Водні Лілеї».

«Лілеї» — ще прихильниці. Гаряче хотіли б уже дочекатися хвилини, коли вони могли буті носити пластову відзнаку, як їх впорядниця. А втім хотіли б її також у всьому дорівняти! — Вона ж має на все час: бути доброю ученицею, дбайливою впорядницею, гарячою декляматоркою і — як каже по друга зв'язкова — готова завжди взяти на себе ще один обов'язок.

Коли цілий курінь став до збірки, то «Водні Лілеї» зголосили з гордістю, що «всі однадцять привіні!» Може це стане прикладом для інших гуртків?

Коротко тривала наша зустріч, але ж надовго залишилося в мене враження гарного переживання. Це певне так підсвіття Вашої таборової пісні, тановерські юначки?

Між «Соколами» в Галендорфі

Добрими німецькими дорогами примишли ми (мій товариш подорожі — ским. Ш., пластун із шоферським іспи-

том вміlosti) у фабричну місцевість — Галендорф.

Панотець і водночас ским. К. розказує нам про початки пластової праці в Галендорфському таборі. Почалася вона «масівкою» і, як завжди буває в таких випадках, «завалилася». Треба було панотцеві К. починати все «наново від початку».

Оглянувшись табір й обидві українські церкви, пішли ми до шкільного бараку. Спочатку не знати, чи це типовий «депівський» барак, чи якася наша колишня «Рідна Школа». В куті, біля вікна прибрана гарно ікона Божої Матері і далі розкішний коридор: розмальований, прибраний образами, картами, вишивками. Порядок і чистоту вдержує сама молодь, гарно підготована до цього вчителями.

Познайомившись з директором школи та з головою табору, який раді успіхами «свого» Пласти, заходимо до — культ-освітнього референта і водночас відвідуємо редакцію «Скіталця», таборової газетки, що в «кутику молоді» — вміщує завжди інформації про Пласт і новини з пластового життя.

Пластова домівка простора, видно, що Пласт має в таборі належне зрозуміння. На стінах «вияви» всіх туртків та роїв — тих, що зібралися на зустріч із представником Головної Пластової Старшини. Юнацтво — в одностроях, новаки, як попало. Але зразу відчувається, що всі (яких 70 юнаків і новаків) таки справжні пластуни.

Кілька слів привітання і новаки співають нам своїх улюблених пісень, що вилісані на стінах домівки. Забавилися ми з новаками нової формою три «котя мишки» й залишилися для розмови, поради, їх вимін думок із провідниками туртків і впорядниками роїв. Розказували собі взаємно про все, що могло б тільки цікавити нас — пластунів. Вчилися нових пісень, ігор і так непомітно минув нам час. Надходила пора від'їзду.

У дружньому, широму стиску руки передали ми собі те, чого може не зуміли б тоді сказати собі словами. У зустрічі знайшли ми себе — ті, що мають перед собою одну велику Мету, до якої йдемо

Національні танки (Регенсбург)
фото: Л. Янушевич

таким доротим нам пластовим шляхом.

Так зрозуміла я, галендорфські юнацтво, Ваш останній запит і Ваше бажання вітати від Вас усіх пластунів.

По дорозі, вертаючись в Гановер, говорили ми з інж. Ш. багато про надійний галендорфський «закуток», який своїх «Соколів» може сміливо поставити поруч найкращих «першунів» американської смуги.

Між тими, що пережили трагогу

Ранком ми знову в дорозі... Доїздимо до Годенав. Навколо — поля вкриті чорнимі порохом, куснями шин, бляхи, цеглою й камінням. Дерева поламані, вікна повибивані. Це тому три дні мешканці тієї околиці, зокрема наші таборянки пережили жахливий вибух фабрики пороху.

В'їжджаємо в табір. Будинки закурені, без шиб, в очах людей, а головно дійті ще сліди недавно пережитої трагоги.

В школі вже нормальна праця. Знайомимось з управителем школи п. І., який водночас опікуються новаками. До свідченнях пластових провідників немає. А тому, що діти «дуже цікавляться Пластом», то «крім усіх своїх обов'язків — мушу ще із ними (показує на дітей) ходити в ліс і пластивати на старість». — Просить надсилати побільше інструкцій, бо ніколи пластуном не був, щоб могти правильно вести Пласт.

Через кілька хвилин зійшлися, чи ради збеглися новачки і новаки (останні мотли б сміливо юнаками зватися). Дивлячись на них моторно стало на душі, що всі ті Марійки, Ані, Влюдки — три дні тому були так близько смерті і що тільки вища Божа сила залишила їх живими й цілими.

Розказую їм про пригоду новака із Галендорфу, якому під час стійки за проторився свистак у попелі ватри. — Тримав його «для відваги» в устах і не чув, коли йому випав. Новаки кажуть, що йому добре вдався сон (настоячки) і сміються всі щиро й безжурно. Новачки ж співають пісень, що їх навчилися від гановерських пластунів в таборі ІМКА. Але... треба прощатися, бо починається зараз пополуднева наукі. На закруті оглядаємося і зустрічаю погляд юнаками. Гарних успіхів!

В місті «самітних» пластунів

Чудовим — в золоті й багрі осінніх дерев — видалося мені славне університетське місто Геттінген. Незніщене воно й ціле. Наш табір приміщений у червоній, великий казармі.

— За півгодини в нас пластова молитва, — каже молодий енергійний культурно-освітній референт табору, я-

Табір сеніорів у Ноймаркті — 1947.

фото: Л. Янушевич

Пластуни з Байройту на мандрівці в Альпах

Фото: Мир. Шевчик

кий займається теж і пластунами. Під дверми читальні рух і тамір. На наше запрошення все молоде товариство вбігає до середини. Всі (іх понад 40) і навіть жовтодзюби здоровлять нас привітом «Скоб!» Вітаємо їх від «далекої» Головної Старшини і передаємо їм поздоровлення від таких, які вони новаків і пластунів, що живуть далеко на півдні Німеччини, і розказуємо їм про тих, що не дуже то далеко від них і що ми їх під час нашої поїздки відвідували.

Слова наші захоплюють, світяться їм очі і небаром домівка гомонить від пісень. Спочатку чужих, а потім і своїх — українських.

Розійшлися, чи вірніше побігли на молитву, а ми ще довго в дружньому крузі старших, яким небайдуже майбутнє нашої молоді, радили над тим, як уможливити для тієї «самітної» дітвори справжнє пластове життя. Чи справді в університетському місті, в якому десятки наших студентів, не знайти — ніодного, що хоч кілька годин на місці хотів би присвятити цій молоді?

Коли б знайшовся хтось, що розповів бі дітям про наше минуле, то може вони навчилася б любити і співати своїх пісень? І не відставав бід від туртка геттінгенських дітей маленький новак в зеленій блюзочці і не домагався б «співаймо своїх»!

Невеселі виходимо із довгої «наради». В темному коридорі з'являються дві новачки і, поквапно хватаючи мене за руку, сміливо і так широко висказують своє бажання «вітайте від нас усіх тих пластунів, що передали нам привіт»!

Бажання їх виконую — і передаю привіт від «самітних» пластунів у Геттінгені.

«Що мені з такого Пласти!»

Ніччу добилися ми до українського табору в Нортгаймі. Скаржився нам малий Олег: «Що мені з такого Пласти, як уже так давно не було сходин!» А він так любить ліс і природу і залишки блукав дібровами, приглядаючись до життя оленів. В гурті ж було б напевно краще.

Але й у Нортгаймі буде можливість повести правильно пластову працю і я певна, що Олег мандруватиме вже цієї зими в турті новаків.

В «далекому» Райні

Раннім ранком приїхали ми поїздом до далекого Райні. Серед розваленого міста в зацілілих казармах живуть наші тaborяни. В таборовій поліції довідуємося — на наше питання про сктм. о. І. — що він вийшов на кілька днів. Але

тут є п. П., вона теж Пластом цікавиться — потішають нас.

У хаті пані П. — доня пластунка. Покликала юнака Б. й домовилися ми з ним, що пополудні зустрінемося з усіми пластунами в домівці. До того часу відвідуємо «наших» приятелів дір. М. і проф. П.

Домівка в підвалі, гарно прибрана. Бібліотекаря (пластуна Л.) можуть позувати всі коши. Після загальної тутірки знайомимося більче з «Оленями», «Львами», «Ластівками», «Соколами». Згадуємо Ювілейне Свято Весни, бо ж у Міттенвальді були навіть юначки із Райні.

У вечірньому сумерку горіла ватра.... Ale ж у сміху й радості пластунів пробивалося щось наче б сум. Дотеперішній їх улюбленій провідник о. І. від'їжджає в найближчому часі до Канади. Тому, коли ватра погасала і ми мали розходитися, я старалася впевнити всіх і батьків і пластунів, що пластуни з Райні не залишаються самі. Вони належать уже до великої пластової громади-сім'ї — і це почуття мусить додати їм сили й вірю іти дальше — хоч вже й більш самостійно — початим шляхом. Запевнювала їх, що дотеперішній їх провідник, який дав їм початки «пластової мудрості», буде завжди ними піклуватися і помагати їм навіть із віддалі.

Не знаю, чи розважила я всіх засумованих, чи ні. Ale знаю одно, що так широ й гаряче, як вітали вони о. І., який майже прибіг до домівки, де ми зібралися після ватри, вітають пластуни тільки тих, кого направду люблять і цінять. Тому й вірю, що зуміють під його проводом «пластувати» й на віддалі.

Зустріч у Галле

Вечірній відпочинок українців у Галле, які працюють важко у фабриці й у лісі, перервала відомість, що всі пластуни мають зійтися в залі на зустріч із представниками Головної Пластової Старшини.

В дружньому крузі почалася наша тутірка. Юнаків ні новаків у таборі немає. Самі вже старші, частина вже одружених (в неділю відбудеться аж три пластові весілля), то може й форми

пластового життя не дуже їм відповідають. Ale можливість організуватися взагалі спонукала їх використати пластову форму. Цікавляться організацією СУМ-і, яка може більше підходиши б тому гуртові людей, які живуть у Галле. Оповідаю їм про співпрацю Пласти з СУМ-і, про їхнє підтримання пластунів в Англії, про евентуальну можливість переходу їх до сумівської праці, тощо.

Поїзд уже стояв на станції, а ми кінчили ще розмову про нашу працю і плян з молодим, але поважним головою табору п. Р. та курінним із Галле. Із поїзду передали ми їм ще побажання успіхів у дальшій праці.

«Гей, життя ти наше, юне, молоде!»

На них, на невеликий гурт пластунів і пластунів у Білефельді спав обов'язок помагати при влаштуванні конференції пластових провідників британської смуги, що відбувалася на закінчення нашої поїздки.

Цілий день зайняття: притотовання приміщень, харчування, нічлігів. А сенюри, наче завзялися, радять і радять поза північ. I так уже третій день.

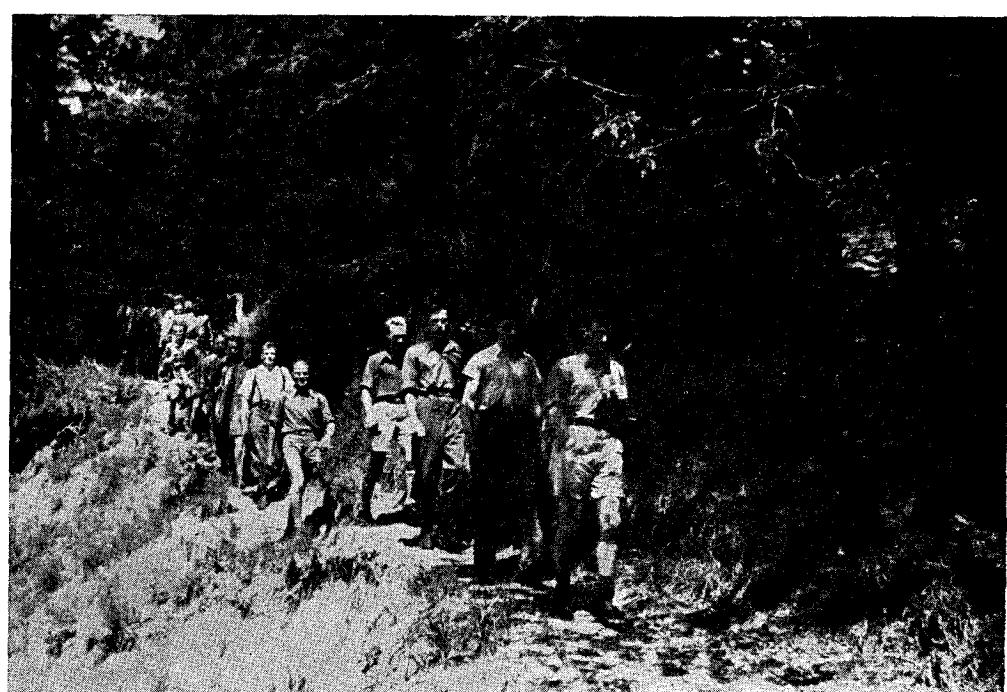
Коли ми підходили до їдалні, то завжди гомін пластових пісень. Ще так розважалися перед і після праці наші гостинні господарі. Найчастіше неслося «Гей, життя ти наше, юне, молоде!» I поглядаючи на тих, що співали, можна сміливо було сказати, що вони мають право на цю пісню молодості.

Раненько вони — пластуни і пластунів і їх провідниця ст. пл. Надя — відпровадили нас на станцію і ми, прощаючися з ними щирим стиском руки, прощаючи всіх українських пластунів у британській смузі, яких бачили вперше, які своїм ставленням до пластової праці і до нас стали нам ще близчими і які дали нам багато радості й надій.

ЗАМОВЛЯТИ Й ПЕРЕДІЛАЧУВАТИ «НА СЛІДІ»

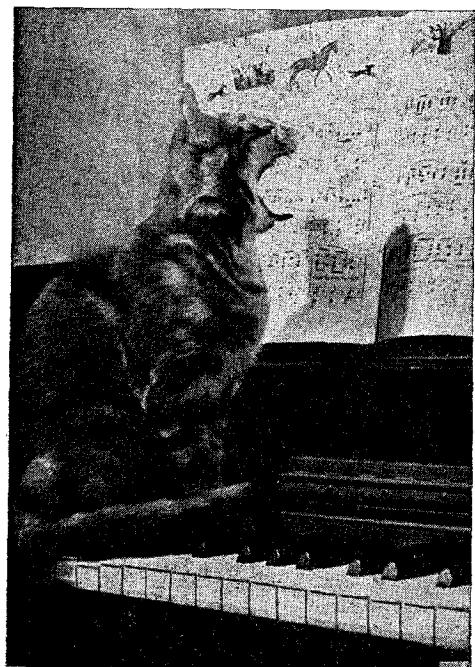
можна в кооп. «Пласт», Байройт, Леопольд-Касерн.

Ціна числа 2.— РМ.

Пластуни із Ваери на мандрівці

фото: Р. Загайкевич

Високе «Це»

Фото: Дена

ЯК ВИНАЙДЕНО БІБУЛУ?

Сталося це випадково, як це звичайно буває при різних винаходах.

У другій половині минулого століття в одній із фабрик паперу в Англії додавано клею до паперової маси для того, щоб папір став відповідно твердий. Одного разу майстер забув додати цю важливу речовину і це заважали аж тоді, коли папір був уже під прасою. Ясна річ, майстрові всолили добре за його забудькуватість, але ж паперу це не врятувало. Власник фабрики наказав скласти цей папір в кут магазину.

За якийсь час він зайшов до магазину і спостеріг, що складеним, здавалося б непотрібним, папір втягнув у себе всю вогкість з долівки.

Фабрикант почав робити різні досліди з цим папером і незабаром відкрив, що він надається дуже добре до висушування чорнила, бо ствердив, що вогке письмо краще висушувати цим папером, як посипуванням письма піском. Негайно ж розіслав він своїм покупцям зразки свого нового винаходу і незабаром одержав стільки замовлень на свою «бібулу», що й не вистачило запасу «попсованого» майстром паперу.

Замовлення почало приходити так багато, що треба було почати продукцію нового роду паперу — бібули. Її виробляють — звичайно — з онучі і старого лахміття і тому вона дорожчча за папір до писання.

Да-Пе

НА МИКОЛАЯ і під ЯЛИНКУ гарний дарунок: Медалики срібні і посріблювані з ланцюжками, з образом Божої Матері з Нерушимої Стіни Софійського Собору в Києві з одної сторони, а з другої сторони або руїни Золотих Воріт або пам'ятник Володимира Вел. або напис: «Божа Мати, спаси нас!»

Виготовлено і в розпродажі: Кооперат. «Пласт», Байройт, Леопольд Касерне

ЮНАКИ І ЮНАЧКИ!

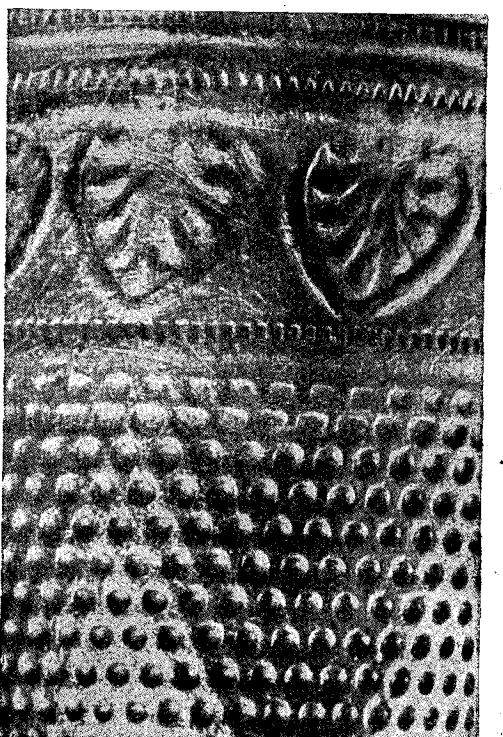
«На сліді» — це журнал пластового юнацтва і Редакція хоче зробити його справді юнацьким часописом. Але ж для цього треба, щоб в часописі співпрацювали й Ви, надсилаючи

свої статті,
оповідання, нариси й поезії,
описи мандрівок і зустрічей,
фотографії й рисунки,
дописи з пластових імпрез:
святкувань,
концертів — і все
те, що варто надрукувати в часописі.

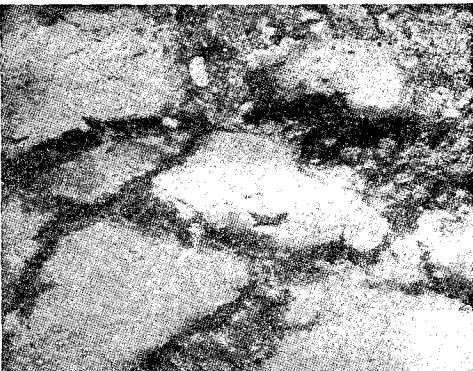
Всі матеріали шліть на адресу:

Кооператива «Пласт»
(Для «На Сліді»)

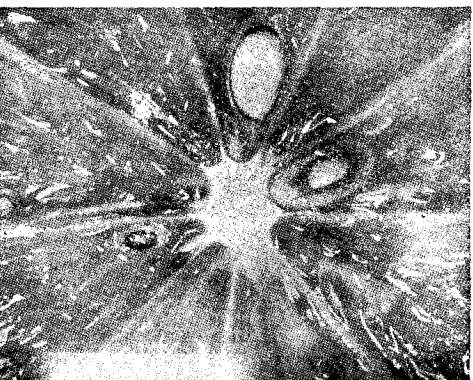
Байройт
Леопольд Касерне, Бл. IX.

1. Це верх стовпа, чи може?..

2. Це крига весною на ріці, чи?..

3. А що це таке? — не вгадає ніхто.

Відгадки з 3. числа «На сліді»
1. В Карпатах. 2. Голова комаря. 3. Мряковина Оріона.

Відгадки з 4. числа:

1. Фото з Рогатинщини (Західна Україна). 2. Голова осі. 3. Каліфіор. 4. Терка.